

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΞΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ
ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

6

1909

ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ * 1969 * RÉIMPRESSION ANASTATIQUE

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ÉDITIONS

ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ ★

BAS. N. GRÉGORIADÈS

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΗΜΩΝ

ΤΟΜΟΣ Γ' — 31 Μαρτίου 1909. — ΤΕΥΧΟΣ Α'.

ΜΙΧΑΗΛ ΑΚΟΜΙΝΑΤΟΥ ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ

Ὅτε τῷ 1879 καὶ 1880 ἐξέδιδον κατὰ τοὺς ἐν Φλωρεντία, Ὁξωνίῳ, Παρισίοις καὶ Βιέννῃ κώδικας «Μιχαὴλ Ἀχομινάτου τοῦ Χωνιάτου τὰ σωζόμενα», ἐφαίνετο, ὅτι ἡ ἔκδοσις ἐκείνη περιελάμβανε πάντα τὰ μέχρις ἡμῶν περισωθέντα ἔργα τοῦ περιωνύμου μητροπολίτου τῶν Ἀθηνῶν, διότι καὶ δὲν εἶχον ἀμελήσει νάντιγράφῳ ἢ ἀντιβάλλῳ ἅπαντας τοὺς μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου γνωστοὺς κώδικας τοὺς περιέχοντας συγγραφὰς αὐτοῦ. Ἀλλ' ἔκτοτε οὐ μόνον τινὰ ὀλίγα τῶν ὑπ' ἐμοῦ ἐκδεδομένων ἀνευρέθησαν καὶ ἐν ἄλλοις κώδιξιν, ἀλλὰ καὶ νέαι συγγραφαὶ τοῦ Ἀχομινάτου ἐγνώσθησαν, τινὲς δὲ καὶ ἐξεδόθησαν. Καὶ πρῶτος μὲν ἐξέδωκε βραχὺν μετὰ τὴν ἐμὴν ἔκδοσιν χρόνον ὁ κ. Β. Γεωργιάδης, ὁ κατόπιν Βάρνης Βασίλειος, ἐκ κώδικος τῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς Χάλκης Λόγον τοῦ Ἀχομινάτου εἰς τὴν τριήμερον ταφὴν τοῦ Χριστοῦ¹. Εἶτα δ' ἐξέδωκε τῷ 1902 ὁ κ. Ἀθανάσιος Παπαδόπουλος Κεραμεὺς ἐκ τοῦ κώδικος 250 τῆς δημοσίας Αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης τῆς Πετροπόλεως ὀλιγόστιχον ποίημα πρὸς τὴν Θεοτόκον, ὅπερ ὀρθῶς προσέγραψεν εἰς τὸν Ἀχομινάτον². Ἀνετύπωσα δὲ

¹ Μιχαὴλ Ἀχομινάτου καὶ Γεωργίου Βούρτζου μητροπολιτῶν Ἀθηνῶν Λόγοι Ἐν Ἀθήναις 1882.

² Ἐν τῷ περιοδικῷ Ἄρμονία Τόμ. Γ' (1902) σ. 284. Πρὸς. Σπουδ. II. Δέμπερον μετὰφρ. Γρηγοροβίτου Ἱστορίας τῆς πόλεως Ἀθηνῶν. Τόμ. Α' σ. 285 κ. ε.

τοῦτο καὶ γὰρ, προσθεῖς καὶ ἕτερα τέσσαρα ἀνέκδοτα στιχουργήματα τοῦ μητροπολίτου τῶν Ἀθηνῶν, ἐν μὲν ἐκ τοῦ κώδικος 437 τῆς Συνοδικῆς βιβλιοθήκης Μόσχας, τὰ δὲ λοιπὰ τρία ἐκ τοῦ ὑπ' ἀρ. 39 Ὀυκρανοῦ κώδικος τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βατικανοῦ, περιέχοντες καὶ ἐννέα ἕτερα τῶν ἤδη πρότερον ὑπ' ἐμοῦ ἐκδοθέντων, ἅτιν' ἀντέβαλον πρὸς τὸν νέον τοῦτον κώδικα¹.

Ὅμοίως δ' ἐξέδωκα τῷ 1904 καὶ δύο νέας κατηχητικὰς ὁμιλίαις τοῦ Ἀχομινάτου, τὴν ὀγδόην καὶ τὴν εἰκοστὴν ἕκτην ἐκ τοῦ κώδικος 218 (230) τῆς ἐν Μόσχᾳ Συνοδικῆς βιβλιοθήκης², περὶ οὗ ἴδε ὄσα ἔγραψα ἐν τῇ ἐμῇ μεταφράσει τῆς τοῦ Γρηγοροβίου Ἱστορίας τῆς πόλεως Ἀθηνῶν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας³.

Ὀλίγον δὲ μόνον χρόνον μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῶν δύο ἐκείνων κατηχήσεων ἔλαβον γνῶσιν τῆς ἐν ἔτει 1901 ὑπὸ τοῦ Ῥώσου ἐπισκόπου Ἀρσενίου γενομένης ἐν Νοβογορόδ ἐκδόσεως τεσσάρων κατηχήσεων τοῦ Ἀχομινάτου ἐκ τοῦ αὐτοῦ κώδικος τῆς Μόσχας, τῆς πέμπτης, τῆς ὀγδόης, τῆς ἐνάτης καὶ τῆς ἐννεακαιδεκάτης. Κατὰ ταῦτα ἢ ὑπ' ἐμοῦ ἐκδοθεῖσα ὀγδόη ἦτο προεκδομένη ὑπὸ τοῦ Ἀρσενίου. Καὶ ἐφρόντισε μὲν ὁ μετ' οὐ πολὺ ἀποθανὼν Ῥώσος ἐπίσκοπος νὰ συνοδεύσῃ τὴν ἐκδοσιν τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου τῶν κατηχήσεων ἐκείνων διὰ ῥωσικῆς μεταφράσεως καὶ παραπομπῶν εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς καὶ τοὺς θύραθεν συγγραφεῖς, ὧν χωρὶα ἀπαντῶσι παρὰ τῷ Ἀχομινάτῳ· ἀλλ' οὐχ ἦττον ἢ ἐκδοσις αὐτοῦ δὲν ἦτο κριτικὴ. Οὐ μόνον δὲν ἀντέβαλε καὶ τὸν ἕτερον κώδικα τῆς αὐτῆς Συνοδικῆς βιβλιοθήκης τῆς Μόσχας, τὸν ὑπ' ἀρ. 219 (262) ἐν ᾧ ὁμοίως περιλαμβάνονται αἱ ἄνω κατηχήσεις, ἀλλ' οὐδὲ τοῦ μόνου κώ-

¹ Σμυρ. Π. Δάμπερου Ἱστορία τῆς πόλεως Ἀθηνῶν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ὑπὸ Φερδ. Γρηγοροβίου. Ἐν Ἀθήναις. 1904. Τόμ. Β', σ. 662 κ. ἑ., 726 κ. ἑ.

² Αὐτόθι σ. 677 - 725.

³ Αὐτόθι σ. 660 κ. ἑ.

δικος, ἐξ οὗ ἀντέγραψε τὰς κατηχήσεις ἐκεῖνας, ἐφρόντισε νὰ παραθέσῃ τὰς διαφόρους γραφάς. Κἀγὼ δὲ, ἐκδίδων τὴν ὀγδόην καὶ τὴν εἰκοστὴν ἔκτην κατήχησιν, εἶχον ὑπ' ὄψιν μόνον τὸν ἕτερον τῶν κωδίκων, τὸν ὑπ' ἀριθ. 218, οὗ παρέθηκα τὰς διαφόρους γραφάς· ἕνεκα δὲ τούτου τοῦ λόγου καὶ τῆς ἀνεπαρκειᾶς τῶν φωτογραφιῶν, ἐξ ὧν ἔγεινεν ἡ ἐμὴ ἔκδοσις, αὕτη δεῖται ἀναθεωρήσεως.

Ἄλλ' ἔκτοτε ηὐτύχησα νὰ μελετήσω ἀμφοτέρους τοὺς κώδικας τῷ 1906 ἐν τῇ Ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ Παρισίων, ὅπου μοι ἐστάλησαν ἐκ Μόσχας κατ' ἐξαιρετικὴν ὁλως συγκατάβασιν· κέκτημαι δὲ καὶ ἀξιολογωτάτας φωτογραφίας τῶν κωδίκων τούτων, ἐξ ὧν μέλλω προσεχῶς νὰ ἐκδώσω εἰς δύο τόμους τὸ ὅλον τῶν ἀνεκδότων κατηχήσεων τοῦ Ἀκομινάτου. Ὡς πρόδρομον δὲ τῆς ἐκδόσεως ταύτης παρέχω εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμονος τὴν δεκάτην τετάρτην τῶν κατηχήσεων, ἧτις περιλαμβάνεται ἐν μὲν τῷ κώδικι 218 (M), γεγραμμένῳ τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα, ἐν φ. 139^a - 150^a, ἐν δὲ τῷ κώδικι 219 (μ), ὅστις ἐγράφη τελευτῶντος τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος, ἐν φ. 184^a - 204^b.

Ἐκατήχησις εἰς'.

Ἡλίου δὲ ἄρα τράπεζαν ὀνομάζουσι μὲν Αἰθίοπες καὶ κομπάζουσιν· οὐ γὰρ ἐγκλητέον οἶμαι παρὰ τοῦ προφητικοῦ πνεύματος ὡς τοῖς στελλομένοις ἐπ' Αἴγυπτον τοῦ πιεῖν ὕδωρ Γειῶν ἢ ἐπ' Ἀσσυρίους τοῦ πιεῖν ὕδωρ ποταμῶν, οὕτω καὶ τῷ λόγῳ μοι βαίνουντι ἐς Ὀκειανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας μετὰ δαῖτα τὴν ἡλίῳ ἐπάνωμον. 5 Ἀποστολικὸν γὰρ οἶδα τὸ καθαιρεῖν πᾶν ὕψωμα καὶ αἰχμαλωτίζειν πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, εἴπερ καὶ Παῦλος ὁ σοφὸς νῦν μὲν ὡς ἐξ ὑπερδεξίου ὀρμητηρίου τοῦ ἐπιγεγραμμένου Θεῷ ἀγνώ-

1. ἄρα M: ὄρα μ 2. ἐγκλητέον M: ἐγκληκτέον μ 3. ἐπ' ἄσσυρίους M: ἐπάσσυρίους μ 4. βαίνουντι M: βαίνον μ 5. μετ' ἀμύμονας αἰθιοπῆας M: μεταμύμονας αἰθιοπίας μ. δαῖτα M: δαῖτα μ 6. γὰρ M: λίσκι μ 8. ἐξ ὑπερδεξίου M: ὑπερ ἐξυπερδεξίου μ

στῶ βωμοῦ τῷ Ἀρείῳ πάγῳ προσέβαλε καὶ τῶν φαινομένων Ἀράτου
 πολλοῖς ἀκροβολιζόμενος οὐ πρότερον ἔληξεν, ἕως τὸ ἐκείνου καθεῖλεν
 ὑψώμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, ὡς ἀγνώστου δῆλον
 ὅτι πάντα καὶ τὰ κάλλιστα τῶν ἐν αὐτῷ λάφυρα φέρων κατῆλθεν
 5 ἐκείθεν. Νῦν δὲ Κρήτας ἐντρέπων τὸν σοφὸν Ἐπιμενίδην προσάγεται
 σύμμαχον, ὃς ἐκείνος βάλλων δριμύτερον Κρήτες, φησὶν, ἀεὶ ψεύσται,
 κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. Μήποτε δὲ οὐκ ἀποστολικὸν εἶη μόνον,
 ἀλλ' ἤδη που καὶ προφητικὸν τὸ τὰ τῶν ἀλλοφύλλων ἐπ' οἰκοδομῇ
 τῶν τοῦ θεοῦ διδασκαλικῶς ληίζεσθαι. Ἴνα γὰρ μὴ λέγοιμι σκευῆ
 10 χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ Αἰγυπτίων ὑφαιρούμενά τε παρὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν
 καὶ τῆ σκηνῆ τοῦ θεοῦ εἰς ὑλικὸν ὑποκειμένον συμβαλλόμενα, Διέλθετέ
 φησὶν εἰς νήσους Χετταίμ καὶ ἴδετε καὶ εἰς Κηδάρ ἀποστείλατε καὶ
 νοήσατε σφάδρα καὶ ἴδετε. Οὐκ οὐκ οὐδ' ἡμεῖς ὑπερόρια σοφίας ἀπο-
 στολικῆς καὶ προφητικῆς πλανώμεθα, εἰ ἐπ' Αἰθιοπίαν τῷ λόγῳ
 15 στελλόμεθα, οὐκ ἀγώγιμά τινα κομιοῦντες ἐκείθεν ἀρωματώδη καὶ
 ὅποια βασίλισσα νότου τῷ βασιλεῖ Σολομῶντι προσήνεγκεν, οὔτε μὴν
 Νειλῶν πηγῶν καὶ καταρρακτῶν λόγους τινὰς ἀρυσόμενοι, τὴν δὲ
 παρ' ἐκείνοις κομψευομένην τράπεζαν τῇ καθ' ἡμᾶς ἀντιπαρεξέτα-
 στοντες, ἦν Ἡλίου μὲν, ὡς ἔφαμεν ἀρχόμενοι, τερατεύονται, ὡς τάχα
 20 ἡλίου ἀνιόντος αὐτομάτῳ φορᾶ τῆς γῆς ἀναδιδομένην, σίτου καὶ
 οἴνου καὶ κρεῶν πλήθουσιν, τῷ ὄντι δὲ παρὰ τῶν ἐν τέλει πρὸ τῶν
 ἀκτίνων ἡλίου παρασκευαζομένην καὶ προτιθεμένην ἑτοιμὴν τοῖς δαι-
 τυμοσίν Αἰθίοψι. Πόσω δ' ἂν γλαφυρότερον ἡμεῖς καὶ κομψότερον,

1. βωμοῦ M: βομοῦ μ ἀρείῳ πάγῳ M: ἀρίῳ πάγει μ 3-4. δῆλονότι μ:
 δπλονότι δπλονότι M 4. ἐν αὐτῷ M: ἐαυτοῦ μ 5. σοφὸν M: σοφὸν
 μὲν μ 6. ψεύσται M: ψεύσται μ 8. ἐπ' οἰκοδομῇ τῶν Ἰγραφα: ἐποι-
 κοδομῇ τῶν M: ἐποικοδομῶν μ 9. λέγοιμι M: λέγειμι μ 10. ἀρ-
 γυροῦ M: ἀργυροῦ μ 11. σκηνῆ M: σκηνῆ μ ὑλικὸν M: ὑλικὸν μ
 11-12. διέλθετέ φησὶν M: διέλθετε φησὶν μ 12. νήσους M: νῆσους μ
 ἀποστείλατε M: ἀποστέλλεται μ 14. ἐπ' Ἰγραφα: ἀπ Mμ αἰθιο-
 πίαν M: αἰθιοπίαν κατὰ διόρθωσιν τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος αἰθιοπείαν μ
 15. ἀγώγιμά τινα μετὰ κινδύωσι τεσσάρων γραμμάτων μεταξὺ τῶν δύο λέξεων M:
 ἀγώγημα τινὰ μ 16. προσήνεγκεν M: προσήνεγγεν μ 17. ἀρυσόμενοι
 Ἰγραφα: ἀρρυσόμενοι Mμ 18. ἡμᾶς M: ὑμᾶς μ 20. ἀναδιδομένην
 Ἰγραφα: ἀναδιδομένων Mμ 21. δὲ M: λείπει μ 22-23. δαιτυμοσίν M:
 δαιτυμῶσιν μ 23. αἰθίοψι M: αἰθίοψιν μ πόσω M: πόσον μ γλα-
 φυρότερον M: γλαφυρότερον μ

εἶτ' οὖν ἐναργέστερον νομίζοιμεν καὶ καλοῖημεν τοῦ τῆς δικαιοσύνης
 ἡλίου τράπεζαν τὴν ψυχοτρόφον ἐγκράτειαν, οὐχ ὅπως ὡς μετὰ τὴν
 νύκτερον μὲν καὶ σκότιον τρυφήν· νύξ γὰρ φησι φωτισμὸς ἐν τῇ
 τρυφῇ μου· παραφερομένην ἐκ περιτροπῆς τῶν ὥρων αὐτόματον, πρὸ
 δὲ τῆς ἐκ τάφου δεσποτικῆς ἀνατολῆς παρασκευαζομένην, ἀλλὰ γε 5
 καὶ ὡς ὄντως παρ' αὐτοῦ τοῦ τῆς δικαιοσύνης ἡλίου παρατιθεμένην
 ἡμῖν ἐξ ἐναντίας τῶν θλιβόντων ἡμᾶς, ὡς ὁ θεὸς Δαυὶδ πού φησιν.
 Οὐδὲν γὰρ οὕτως τοῖς θλιβουσιν ἡμᾶς δαίμοσιν ἢ πάθεσιν ἀντίθετον
 ὡς ἐγκράτεια. Εἰ δὲ ἥλιον μὲν ὀνομάζοι τις ὅλον τὸν ἡμερινὸν τῆς
 νηστείας καιρὸν ὡς κώμοις καὶ μέθαις καὶ κοίταις ἀσελγείαις καὶ λοι- 10
 ποῖς ἔργοις τοῦ σκότους ἀνθιστάμενον, τοῦ δὲ τοιοῦδε ἡλίου τρά-
 πεζαν τὴν ἡμετέραν ταυτηνὶ διάλεξιν, ἅτε πρὸ τῶν ἀκτίνων μὲν
 αὐτῆς πρὸς ἡμῶν παρασκευαζομένην, ἤδη δὲ ἀνισχούσης παραφερο-
 μένην ὑμῖν, ἀγαπῶν ἂν, μᾶλλον δ' ἂν τοῦ παντός πριαίμην, εἰ τί 15
 πού καὶ παρ' ἡμῶν ἡλιῶδες ἢ ἐπώνυμον ἡλίῳ παρασκευάζοιτο τρό-
 φιμον. Πλὴν ὅποτέρως ἂν ἐκληπτέον ἐστίν, ὡς εἰς καιρὸν, ὃ ἴμοι
 δαιτυμόνες, πάρεστε δεῦρο συντεταγμένοι καὶ πρόθυμοι. Νῦν γὰρ ὁ
 ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, τουτέστιν ἡ θεία σοφία, ὅσα καὶ στύλοις ἐπτά
 ταῖς ἐπταρίθμοις ἐβδομάσι τῆς ἐγκρατείας ὑπερείδουσα τὸν ἑαυτῆς
 οἶκον, ἧς ὁ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῇ καὶ παρ' 20
 αὐτῆς, σφάττει μὲν ἄθυτα καὶ ὁ φασιν ἄκαπνα θύματα, κίρνησι δὲ
 κατανύξεως οἶνον ἐπὶ κρατῆρα νηφάλιον, συγκαλεῖται δὲ ὑψηλῶ κη-
 ρύγματι πάντας ἐπὶ τὴν ἑαυτῆς ἀληθῶς ἡλιόεσσαν τράπεζαν. Ὅτι δὲ
 καταλλήλως τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης τράπεζα εἰρηται τε καὶ ἐστίν
 ἢ ἐγκράτεια ὡς ἀτμὶς τῆς ἐκείνου δυνάμεως εἶτε εἰλικρινῆς ἀπόρροια, 25
 ὧδε ἂν θεωρήσασιν. Ἀλλὰ προσέχετέ μοι τὸν νοῦν καὶ ὡς ἀξιοί

1. καλοῖημεν M: καταλοῖημεν μ 3. γὰρ φησι M: γὰρ φησὶν μ
 4. ὥρων M: ὥρων μ 6. ὡς M: λείπει μ 7. ἐξ ἐναντίας ἱγραφα: ἐξε-
 ναντίας Mμ πού ἱγραφα: πού Mμ 11. λοιποῖς M: τοῖς λοιποῖς μ
 12. ταυτηνὶ M: ταύτην μ 13. πρὸς M: πρὸ μ 14. τί ἱγραφα: τί M: τί μ
 16. ἐστίν M: ἐστὶν μ ὡς M: λείπει μ ὧ M: ὧ μ 17. δαιτυμόνες M:
 δαιτυμῶνες μ συντεταγμένοι καὶ M: συντεταγμένοις μ 18. τουτέ-
 στιν M: τουτέστιν μ 20. οἶκός ἐσμεν ἱγραφα: οἶκος ἐσμέν Mμ ἐν M:
 εἰς ἐν μ 21. φασιν M: φασὶ τινὰ μ 24. καταλλήλως M: κατ' ἀλλή-
 λως μ τράπεζα M: τράπεζαν μ εἰρηται τε M: εἰρηται μ 25. ἀτ-
 μὶς M: ἀτμῆς μ εἰλικρινῆς M: εἰλικρινεῖς μ 26. ὧδε M: ὧδε μ
 καὶ ὡς M: ὡς μ

τοιᾶςδε τραπέζης νοητῶς νοεῖτε, ὡς φησι Σολομών, τὰ παρατιθέ-
 μενα ὑμῖν, καὶ ἐπιβάλλετε τὰς χεῖρας ὑμῶν, διχῆ τῆς ἐν μέρει δικαιο-
 σύνης διαιρουμένης καὶ τοῦ μὲν τῶν τμημάτων διανεμητικοῦ τῶν
 5 κατ' ἀξίαν ὄντος, τοῦ δὲ ἐπανορθωτικοῦ. Κατ' ἄμφω ταῦτα καὶ ἡ
 ἐγκράτεια παρὰ πᾶσαν μὲν γεωμετρικὴν ἀναλογίαν σαρκὶ διανέμει τὸ
 κατ' ἀξίαν καὶ πνεύματι, καὶ τῷ μὲν ἄρχειν δίδωσι, τῷ δ' ἄρχεσθαι,
 καὶ ψυχὴν μὲν οἷα δέσποιναν θεοειδῆ τοῦ κατ' αὐτὴν ἀξιώματος
 ἀναμιμνήσκουσα μόναις ταῖς ἀρεταῖς προσανέχειν διορίζεται καὶ πρὸς
 τὴν ἑαυτῆς ἐπιστρέφθαι δι' αὐτῶν εὐγένειαν, σάρκα δὲ ὑπουργεῖν τῇ
 10 δεσποίνῃ ταύτῃ καὶ ὡς θεράπαιναν ἀγαθὴν παρέπεσθαι καὶ σῶμα μὲν
 ὡς παροδικὸν καὶ ροῶδες ἐφημέρῳ ἀποχρῆσθαι καὶ σχεδίῳ τροφῇ καὶ
 μόνον θερμαίνουσι περιβλήμασι, ψυχὴν δὲ τὴν ἀθάνατον δόγμασιν
 εὐσεβείας ἐνευπαθεῖν ἐκπονεῖσθαι τε τὴν ἀρετὴν καὶ ταῖς ἐλπίσι τοῦ μέλ-
 λοντος πρὸς τὰ πάτρια τῶν ἐν οὐρανοῖς πολιτευμάτων ἐπεκτείνεσθαι.
 15 Καὶ ταῦτα μὲν ἀποπληροῖ τῷ ἐντὸς ἀνθρώπῳ καὶ τῷ ἐκτὸς ἡ ἐγ-
 κράτεια κατὰ τὸ διανεμητικὸν δίκαιον· ἐπανορθουμένη δὲ καὶ ὡς θεό-
 πεμπτός τις δικάστρια εἴ τι πλημμελεῖται παρ' ἡμῖν ἄδικον πλεονέ-
 κτημα, τὸ μὲν ὑπουργικὸν σῶμα ὡς ἐπανιστάμενον τῇ ψυχῇ καὶ διὰ
 τὸν κόρον ἐξυβρίζον ἀσιτία ὑποβάλλει καὶ διὰ παντοδαπῆς κακοπα-
 20 θείας δίκας εἰσπράττει τῆς ὕβρεως, καὶ οἷς παρεδίδάζεται τὸ φύσει
 δεσποτοῦν ὑπηρετεῖν αὐτῷ τυραννοῦντι τὰ πρὸς ἡδονὴν, τὸ δὲ κατ'
 εἰκόνα παρ' ἀξίαν πράττον καὶ δεινὰ πάσχον οὐκέτ' ἀδικεῖσθαι ὅλως ἐφ'
 παρὰ τοῦ χείρονος καὶ φύσει δουλεύοντος, δίκας παρ' αὐτοῦ λαμβάνον

1. φησι σολομών M: φησιν σολομών μ 2. ὑμῖν M: ἡμῖν μ 4. κατ'
 ἀξίαν ὄντος M: καταξίαν ὄντως μ καὶ ἡ M: ἡ μ 5. γεωμετρικὴν M:
 γεωμετρικὴν μ 6. κατ' ἀξίαν M: καταξίαν μ δίδωσι M: δίδωσιν μ

7. δέσποινα M: θεσποινα κατὰ διόρθωσιν τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος δέσποι-
 ναν μ θεοειδῆ M: θεοειδεῖ μ 8. ἀναμιμνήσκουσα M: ἀναμιμνή-
 σκουσαν μ 10. θεράπαιναν ἀγαθὴν M: θεοάπαιναν (κατὰ διόρθωσιν τοῦ
 τὸ πρῶτον γραφέντος θεοάπαιναν) ἀγαθὴν μ παρέπεσθαι M: παρέπαι-
 σθαι μ 11. ἀποχρῆσθαι M: ἀποχρεῖσθαι μ τροφῇ M: τροφή μ

13. ἐλπίσι M: ἐλπίσιν μ 14. ἐπεκτείνεσθαι M: ἐπεκτένεσθαι μ

16. κατὰ τὸ M: κατατὸ μ ἐπανορθουμένη M: ἐπανορθωμένη μ

19. ἐξυβρίζον ἀσιτία M: ἐξυβρίζων ἀσιτεία μ 20. παρεδίδάζεται M:
 παρεδιδάξτε μ 22. πράττον κατὰ διόρθωσιν τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος πράτ-
 τον M: πράττον μ 23. λαμβάνον ἔγραψε: λαμβάνων Mμ

ἀξίας ὧν ἡδικεῖτο ἑναγχος ζημιούμενον. Ἄλλα ψυχῇ μὲν οὕτω διαιτῆ
καὶ σαρκὶ ἢ ἐγκράτεια γαστρί δὲ καὶ λοιποῖς μέλεσιν ὅπως; διαδικά-
ζονται γὰρ καὶ γαστρί τᾶλλα πάντα μέλη οὐχ ὡς πάλαι ποτὶ, ὅτε
διενεκάλουν αὐτῇ ὡς οικειομένη μόνῃ τὴν παρ' αὐτῶν ἰκονουμένην
τροφὴν ἑκάστοτε, ἑτέραν δὲ δικαιότεραν πολλῶ γραφὴν εἰσάγουσι. 5
Πόδες μὲν γὰρ διώκουσι τὴν κατάρατον, καὶ χεῖρες ἐπιλαμβάνονται,
ὡς διὰ μαργασύνην αὐτῆς ἄληκτον ποδάγρας καὶ νόσοις ἀρθρίτισιν
ὅσα καὶ ὄργανοις ἀθρημβόλοις στρεβλούμενοι καὶ λατυπούμενοι· κε-
φαλή δ' αὖ καταβοᾶται ταύτης ὡς τοῖς αὐτῆς ἀναδιδομένοις παχυ-
τέροις ἀτμοῖς ἐπισκοταυμένη καὶ πρὸς ὑψηλοὺς κάρους καθελκομένη 10
καὶ πᾶσαν ἀμβλυνομένη τὴν αἰσθησιν, ἣ που καὶ ὄσφυς καὶ τὰ γεννη-
τικὰ αἰτιάσονται τὴν τλήμονα ὡς ἐφείσαν τοῖς τῶν ἀφροδισίων ἐρε-
θισμοῖς κάκ τοῦ κόρου ταύτης τὴν ὕβριν τῆς φύσεως ἀποβλύζουσιν.
Τί λέγω, ὡς πόδες ἀκίνητουντες ἢ ὑποσκάζοντες γαστρός κατατρέ-
χουσι καὶ χεῖρες ἐξηθρωμέναι τῆς ἀρχεκάκου ἐπιδράττονται; ἢ σύμ- 15
πᾶσα ἕξις τοῦ σώματος τίνα παρὰ ταύτην αἰτιάσασαίτ' ἂν τῶν φθινά-
δων νόσων καὶ τοῦ λοιποῦ τῶν κακῶν ἴσμου, κἄν καὶ χρῶμα καχε-
κτικόν τε καὶ ὑπόχρον πλείστα κατηγορήσειε καὶ μόνον βλεπόμενον;
Ἄλλα σκοπεῖτε ὅπως ἢ τῶν ἀνωτάτω θρόνων πάρεδρος νηστεία
ἔμα κάτεισιν ἐπιπορευομένη τὴν τηλικαύτην ἀδικίαν, καὶ παρὰ χρῆμα 20
ἑναλλάξ ἔρπει πάντα δι' αὐτῆς ἐπανισούμενα καὶ διορθούμενα. Ἡ
μὲν γὰρ τλήμων γαστήρ καὶ κακῶν ἀπάντων αἰτία δίκην πᾶσι μέ-
λεσι δίδωσι τοῦτο μὲν τοῦ θεοποιεῖσθαι καὶ δασμοφορεῖν ὅσημέραι
παρὰ στοιχείων πάντων καθαιρουμένη, τοῦτο δὲ θλίψεως ἄρτω καὶ
ὑδατι στενῶ πιεζομένη καὶ δαμαζομένη ἐγκρατείας μάστιγι, τοῦ προ- 25

1. ἡδικεῖτο M: ἡδικεῖτο μ ζημιούμενον M: ζημιούμενος μ ψυχῇ
ἱγραφα: ψυχῇ Mγ διαιτῆ M: διαιτῆ μ 3. γὰρ M: λείπει μ πάλαι
ποτὶ ἱγραφα: πάλαι ποτε Mμ 4. ὡς M: λείπει μ 5. εἰσάγουσι M: εἰσά-
γουσιν μ 6. διώκουσι M: διώκτου μ 7. μαργασύνην M: μαργωσύνην μ
11. ἀμβλυνομένη M: ἀμβλυνομένη μ ὄσφυς ἱγραφα: ὄσφυς Mμ
13. κάκ τοῦ M: κακτοῦ μ 15. ἐπιδράττονται M: ἐπιδράττωνται μ
16. αἰτιάσασαίτ' M: αἰτιάσασαίτ' μ 17. κἄν μ: κἄν M 18. κατηγο-
ρήσειε M: κατηγορησειεν μ 19. ἀνωτάτω M: ἀνωτάτων μ 20. ἐπι-
πορευομένη M: ἐπιπορευομένη μ παρὰ χρῆμα ἱγραφα: παραχρη-
μα Mμ 22. γαστήρ M: γαστρί μ 22-23. πᾶσι μέλεσι δίδωσι M: πᾶ-
σιν μέλεσιν δίδωσιν μ 23. δασμοφορεῖν M: δεσμοφορεῖν μ 24. τοῦτο
δὲ M: τοῦ δὲ μ 25. πιεζομένη καὶ δαμαζομένη M: πιεζομένη μ.

κοιλίου τε ἤγκου συστέλλομένη καὶ εἰσω πλευρῶν ἑκατέρων περιγρα-
 φομένη ὡς ἐν τινι στενοχώρῳ εἰρκτῇ² μέλη δὲ πάντα δίκην λαβόντα
 ὧν ἑπασχον νοσίων ἀδικημάτων τῆς αἰδουρίας προσαπήλλακται·
 ἀπίστραπται γὰρ καὶ περιφρονεῖ τὴν ἀπληστον, οὐκέτι τὸν πάντα
 5 μόχθον αὐτῶν συμφοροῦντα καὶ ὡς εἰς πῖθον αὐτὴν τετρημένον
 ἐπαντλοῦντα διὰ τοῦ στόματος· αὐτομολεῖ δὲ μᾶλλον εἰς ψυχὴν καὶ
 τὰς ἐλευθέραις ταύτης ὑπουργίας ἀσπάζεται. Οὐκέτι γνάθοι γαστρός
 ἔστιν ἀλεστρίδες ἀλήθουσαι ἀπαυστα· οὐκέτι λάρυγγ' οἷα μόντα
 γευόμενος παραπέμπει τῇ πανδοχείῳ ὡς αἰέρρους τις ἀγωγός. Ἄλλης
 10 γὰρ ἤσθοντο καθαρᾶς ἡδονῆς καὶ ἐλευθέρου, κάκεινης ἐξήρτηνται, τῆς
 βροσκηματώδους λαθόμενα κατὰ τὸν ἄδοντα Ὡς γλυκία τῷ λάρυγγι
 μου τὰ λόγια σου· ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου. Οὐκέτι οὐδὲ χεῖρες
 γαστριδουλοὶ τὰ Μιθαίου καὶ Θεαρίωνος δαιταλουργοῦσαι καὶ τὰ
 Σαράμβου διαπονούμεναι, ὡς ἂν ὑπὸ χειροπέδαις ἐπ' ἔργασίαν ἀπέ-
 15 ραντον τῆς ἀπολλυμένης βρώσεως κατασπώμεναι, τῆς δ' ἐργοδιώκτι-
 δος ἐλευθεριάζουσαι ψυχῇ πρὸς θεὸν ἐκδημούσῃ διὰ προσευχῆς συνεξ-
 αίρονται καὶ πρὸς τὰς ἄνω διαπετάννυνται, οὐδ' ἐπ' ἀμφοτέραις ταῖς
 ἰγνύαις χωλαίνουмен, γαστρὶ καὶ ψυχῇ, κατὰ τοὺς διψύχους ἄνδρας
 καὶ ἀκαταστάτους ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἀλλοπροσάλλως ἐπι-
 20 κλινόμενοι. Στερούμεθα δὲ καὶ τὰς βάσεις καὶ τὰ σφυρὰ καὶ πρὸς
 οἶκους μόνους τῆς προσευχῆς εὐθυποροῦμεν καὶ μόνην τὴν εὐθὺ θεοῦ
 φέρουσαν ἐλαύνουмен ὡς ἀρτίποδες. Γόνατα γὰρ ἀπὸ νηστείας ἀσθα-
 νοῦντα καὶ τρομερὰ δυνατὰ εἰσὶν ἄλλως καὶ εὐδρομα, ὡς τούναντίον,
 ἐπειδὴν ῥώννυνται κνημαὶ πολυσαρκίαι, οὐκ εὐδοκεῖ θεὸς ἐν αὐταῖς.
 25 Οὐκέτι καὶ στέρνον λογιμοῖς πονηροῖς καὶ ὑπερημέροις μερίμναις
 τῶν τρωτέων καὶ ποτέων ἄχθεται, τυπτόμενον δὲ μεταμῆλω καὶ στε-

2. εἰρκτῇ M: εἰρκτή μ 3. ἑπασχον M: ἐπέσχον μ 4. οὐκέτι M:
 οὐκ ἔτι μ 5. τετρημένον M: τετρημένον μ 6. διὰ τοῦ M: διατοῦ μ

7. οὐκέτι M: οὐκ ἔτι μ 7-8. γαστρός ἔστιν M: γαστρός ἔστιν μ

8. ἀλετρίδες φαίνεται διωρθωμένον ἐξ ἀλεστρίδες M: ἀλλετρίδες μ

9. γευόμενος M: γευόμενα μ παραπέμπει M: παραπέμπη μ παν-
 δοχεί M: πανδοχῆ μ τίς μ: τίς M 10. κάκεινης M: κακείνης μ

12. οὐκέτι M: οὐκ ἔτι μ 14. ἐπ' ἔργασίαν M: ἐπεργασίαν μ

16. ψυχῇ M: ψυχῆ μ διὰ M: δια μ 17. ἐπ' ἀμφοτέραις M: ἐπαμ-
 φοτέρες μ 18. ψυχῇ M: ψυχῆ μ 20. καὶ τὰς μ: τὰς M σφυρὰ M:
 σφύρα μ 23. δυνάτὰ εἰσὶν M: δυνατὰ εἰσὶν μ 24. ἐπειδὴν M: ἐπειδ'

ἂν μ ῥώννυνται M: ῥωννύται μ 25. οὐκέτι M: οὐκ ἔτι μ

ναγμοῖς διαπνεόμενον κενυθαί πως τοῦ βαρυκαρδίου πληρώματος. Ἐπί πᾶσι δὲ δικαιοῦνται καὶ ψαῖαι τὴν περὶ ὕβριως γραφὴν κατὰ γαστρὸς ἐνστησάμεναι ἐμπαιγμάτων γὰρ ὅσων ἐμπίπλυνται ὡς ἐκ γόνων κόρου γαστρὸς εὐθύνας εἰσπράττονται καὶ δίκας λαμβάνουσι παρ' αὐτῆς, λιμῶ πιέζομένης καὶ καταργουμένης αὐτοῖς βρώμασι καὶ 5 στερίφης τοῦ λοιποῦ γινομένης τῶν ὑπογαστρίων ὕβρεων.

Οὕτως καὶ κατὰ τὸ ἐπανορθωτικὸν τῆς δικαιοσύνης μόριον ἐγκρά-
 τεία δαιτῶν οἶδα γαστρί καὶ λοιποῖς μέλεσι καὶ τῇ μὲν δίκην κατ'
 ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν ἐπιτιθέναι, τὰ δ' ἐκδικεῖν δι' ἐπιβαλλούσης
 ἐπανισώσεως, καὶ, τὸ καινότερον, οὐδ' αὐτῇ τῇ γαστρί τὰ τῆς τιμω- 10
 ρίας ἐπὶ κακῶ γίνεται, εὐ δὲ μᾶλλον πάσχει τιμωρουμένη. Τοῦ πολ-
 λοῦ γὰρ φόρτου τῶν πολυειδῶν ἰδεστῶν, ὑφ' οὗ κατατείνεται καὶ νό-
 σοις καὶ αὐτῇ κέχρηται τὰ πολλὰ, κουφίζεται καὶ ῥάων καθίσταται
 οὐχ ἰκοῦσα μὲν, ὅτι μὴδ' ἔχει ὧτα τῶν νοσητέσεων ἰπαίοντα·
 ἀνεπίστροφον γὰρ πάντη τοῦ λόγου τὸ θρεπτικὸν τῆς ψυχῆς καὶ οὐδ' 15
 ὅσον ἐπιθυμία καὶ θυμὸς λογικεύεται· πλήν εἰ καὶ μὴ πειθοί, βίᾳ
 γοῦν κατακούει καὶ ἦδε τοῦ καιροῦ καὶ λαγαρωτέρα δι' ἐγκρατείας
 γίνεται. Οὔτε γὰρ τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ καὶ νῦν ὡς τὸ πρότερον,
 οὐδ' ἡ κοιλία τοῖς βρώμασι· διακόπτει γὰρ τὴν πρὸς ἄλληλα τούτων
 σχέσιν ἐμπίπτουσα μέσον ἐγκράτεια καὶ ὡς νυμφίον ἐξάγει ἐκ κοιτῶ- 20
 νος καὶ νύμφην ἐκ παστοῦ, οὕτω καὶ κοιλίαν διασπᾷ βρωμάτων
 σχέσεως καὶ κοιλίας ἐκκρούει βρώματτα. Ὁρᾶτε ἠλίκη τοῦ ἡλίου τῆς
 δικαιοσύνης τράπεζά ἐστίν ἡ νηστεία καὶ οἷα φιλοφροσύνη δεξιούται
 τοὺς νήφοντας.

*Ὁρα τοίνυν ὡςπερ ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι μικροῦ. Ὄντως γὰρ οὐδὲν 25

2. πᾶσι δὲ M: πᾶσιν μ 2-3. κατὰ γαστρὸς M: καταγαστρὸς μ
 4. λαμβάνουσι παρ' M: λαμβάνουσιν ὑπ' μ 5. ὕβρεων M: φύσεων
 (διαγεγραμμένον) ὕβρεων μ 7. καὶ κατὰ M: κατὰ μ 8-9. κατ' ἀριθ-
 μητικὴν M: καταριθμητικὴν μ 9. δ' M: δὲ μ 9-10. δι' ἐπιβαλ-
 λούσης ἐπανισώσεως M: διεπιβαλλούσης ἐπανισώσεως μ 11. ἐπὶ
 κακῶ M: ἐπικακῶ μ 14. μὴδ' ἔγραφα: μὴδ' Mμ 15. ἀνεπίστροφον M:
 ἀνεπίστρεφον μ 18. τὸ μ: λείπει M 20. ἐξάγει M: ἐξάγει μ
 22. σχέσεως M: σχέσεως κατὰ διόρθωσιν τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος σχέσεων μ
 ἐκκρούει M: ἐκδρῦει μ 23. τράπεζά ἐστίν M: ἡ τράπεζα ἐστίν μ
 οἷα φιλοφροσύνη M: οἷα φιλοφροσύνην μ 25. ὦρα M: ὦρα κατὰ διόρ-
 θωσιν τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος ὦρα μ ὡςπερ M: ὡς μ

ἀπειοίκαμεν καθευδόντων καὶ μόνοις προσασχολουμένων ὄνειρων ἀθύρ-
 μασι, μᾶλλον δὲ περὶ μὲν τὰ σπουδαία καθευδόντων αἰεὶ, περὶ δὲ τὰ
 φλαῦρα διαχυρπνούκτων ἀκοίμητα. Δεινὸν μὲν, ὧ οὔτοι, καὶ τὸ δι'
 5 ἔτους παντὸς ἐπινοστάζειν τοῖς ἔργοις τοῦ φωτός καὶ περὶ μόνον ἔγρη-
 γορέναι τὰ κενὰ τοῦ βίου ἐνώπνια, τὸ δὲ καὶ τῆς ἡμερινῆς ἐγκρατείας
 διαγελώσης κατὰ τὸν αὐτῆς νηφάλιον κρατῆρα συγκαλοῦσης ὑψηλῶ
 καὶ παγκοσμίῳ κηρύγματι ὄνειρώττειν καὶ ῥέγκειν ἐξυπτιάζοντας
 οἰας καὶ ὄσης ῥαστώνης πάρεσις. Ἄρα οὐκ ἀντικρυς τοῦτο πάθος
 ὑπνοῦντων εἰς θάνατον, καίτοι οὐδ' οἱ τοιοῦτοι καθευδουσι ἀδιύπνι-
 10 στα, ἐπεμβοῶντος καὶ ἐπιφαίνοντος Χριστοῦ; Ἐγείραι γάρ φησιν ὁ
 καθευδῶν καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοὶ ὁ Χριστός.
 Μὴ δὴ καὶ τῶν νεκρῶν φαινώμεθα, ὧ φίλοι καὶ ἀδελφοί, πολλῶ
 ὑπνηλότεροι καὶ νωθέστεροι, εἰπερ ἐκεῖνοι μὲν, ἐπιτάττοντος τοῦ Χρι-
 στοῦ νῦν μὲν Νεανίσκα, σοὶ λέγω ἐγέρθητι, νῦν δὲ Ἡ παῖς ἐγείρου
 15 καὶ αὐτίς Λάζαρε δεῦρο ἔξω, παρὰ χρῆμα ἐξανίσταντο, τὸν θάνατον
 ὅσα καὶ ἐπιπόλαιον ὑπνον ἐκτιναττόμενοι, ἡμεῖς δὲ, τοῦ αὐτοῦ δε-
 σπότητος διακαλυπόμενου Δεῦτε πάντες καὶ Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν,
 οὐ διανιστάμεθα, οὐ διυπνιζόμεθα τὴν ἀρχὴν.

Ὡ τῶν καινῶν καὶ μεγάλων θαυμάτων. Νεκροὶ τῆς φωνῆς ἤκουσαν
 20 τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ ἀκούσαντες ἔζησαν, καὶ τὸ τέρας διπλαῦν, ὅτι τε
 νεκροὶ ἤκουσαν καὶ ἀκούσαντες ἔζησαν. Ἡμεῖς δὲ οὔτε ἀκούομεν τῆς
 φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, οὔτ' ἀκούοντες πρὸς ζωὴν ἐγειρόμεθα, μέ-
 νομεν δὲ ὡσαύτως καὶ κείμεθα οὕτως ὡς ὄντως ἀείνεκροι. Καὶ τί ποτὶ
 ἐστίν, ὧ ἀδελφοί, τοῦ τοιοῦδε πάθους τὸ αἷτιον; Διαπορῆσαι γάρ
 25 ἄξιον, ποτερον οὐκέτι ζωοποιεῖν Χριστὸς τοὺς νεκροὺς βούλεται ἢ βου-
 λόμενος οὐχ οἷός τε ἐστὶ ζωοποιεῖν διὰ τὴν ἀπιστίαν ἡμῶν, ὡς κἂν

2. μὲν M: λείπα μ 6. κατὰ M: καὶ ἐπὶ μ συγκαλοῦσης M: συγκα-
 λούσης μ 7. ὄνειρώττειν M: εἰνειρώττειν μ ῥέγκειν M: ῥέγγειν μ

8. ἄρα M: ἄρ' μ 9. τοιοῦτοι M: τοιούτοι μ 10. ἐγείραι M:
 ἐγείρε μ 12. φαινώμεθα M: φαινόμεθα μ 15. παραχρῆμα ἔγραφα:
 παραχρῆμα Mμ ἐξανίσταντο M: ἐξίσταντο μ 16. ἐπιπόλαιον M:
 ἐπιπόλαιον μ 17. ἐγείρεσθε M: ἐγείρεσθαι μ 18. διυπνιζόμεθα M:
 διυπνιζόμεθα μ 20. τε ἔγραφα: τέ Mμ 21. οὔτε M: οὔτ' μ 22. ἐγει-
 ρόμεθα M: ἐγειρώμεθα μ 23. ἀείνεκροι M: αἰνεκροὶ μ 25. οὐκέτι M:
 οὐκ ἐτι μ 26. οἷός τε ἔγραφα: οἷός Mμ 27. κἂν M: κἂν μ

τῇ ἰδίᾳ πατρίδι οὐκ ἐδύνατό φησιν οὐδεμίαν ποιῆσαι δύναμιν, ἢ τούτων μὲν οὐδέτερόν ἐστιν, ἄλλος δὲ τις λόγος ἀπορρητότερος καὶ μακρότερος, οἶμαι, ὃν οὐκ ὀκνήσω καὶ διεξιέναι ὑμῖν.

Διττὰς οἶδα τοῦ καθ' ἡμᾶς βίου ζωᾶς, τὴν μὲν φυσικὴν καὶ κοινὴν, καθ' ἣν ζῆ πᾶν ἔμψυχον, τὴν δὲ προαιρετὴν καὶ μόνοις τοῖς σπου- 5 δαίοις ἔμβιον, διττοὺς δὲ ἀναλόγως καὶ θανάτους, τὸν μὲν φυσικὸν, ὃν ἅπαντες θνήσκουμεν, τὸν δὲ προαιρετὸν καὶ τοῖς ἐθελοκακοῦσιν ἐπόμεινον. Οὕτω δὲ θανάτους διττοὺς θνήσκοντες φυσικῶς τε καὶ προαιρετῶς, οὐχ ὡσαύτως καὶ ἀναβιοῦμεν ἔξανισταμένοι, ἀλλὰ τὸν μὲν φυσικὸν ἀποβαλλόμεθα θάνατον, μόνου Χριστοῦ τοῦ δεσπότη τῆς φύσεως ζωοποιού- 10 τος καὶ μὴ προαιρουμένους ἡμᾶς, τὸν δὲ προαιρετὸν ἀποτιθέμεθα συμπροθυμούμενοι καὶ αὐτοὶ καὶ τὴν ἐκ τοῦ κακύνεσθαι συμπονοῦντες ἀναβίωσιν.

Παράδειγμα τοῦ κατὰ προαίρεσιν ἀγαθνομένην μὲν ζῶντος, κακυνομένην δὲ θνήσκοντος καὶ αὐθις διὰ τῆς εἰς τὸ ἀγαθὸν ἐπανόδου ἀναβιοῦντος ὁ ἐν Εὐαγγελίοις ἄσωτος παῖς. Οὗτος γάρ, ἕως μὲν τῷ 15 καλῷ συνέζη πατρί, τῆς κατ' ἀρετὴν ἐνεφορεῖτο ζωῆς, ἐπεὶ δὲ νεώτερα φρονήσας τὴν οὐσίαν κατησωτεύσατο, ἐτεθνήκει παρὰ χρῆμα καὶ ὤλετο, αὐθις δὲ τῆς πατρῴας ἐστίας ἀναμνηθεὶς καὶ δι' ἐπιστροφῆς πρὸς ἐκείνην ἀναδραμῶν πάλιν ἀνεβίω καὶ πάλιν τῷ πατρὶ ζωὸς ἀνασίσωσται. Μαρτυρεῖ τοῖς λεγομένοις αὐτὸς ὁ πατὴρ κεκραγὼς Οὗτος 20 νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἀπολωλὼς καὶ εὐρέθη. Ἀλλὰ κἂν τῷ Δευτερονομίῳ φησὶν ὁ θεὸς Ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν.

Ἐπεὶ γοῦν τῷ λόγῳ διώριστα διπλῆν τινα εἶναι τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον, οὐκ ἄδηλον, ὅτι ὁ μὲν κατὰ φύσιν θνήσκων τῆς ζωτικῆς 25 μόνης ἀκούων δήπου φωνῆς ἀνίσταται, ὁ δὲ κατὰ προαίρεσιν νεκρού-

1. ἐδύνατό M: ἐδύνατο μ οὐδεμίαν M: οὐδὲ μίαν μ 2. οὐδέτερόν M: οὐδὲν ἕτερόν μ 3. οἶμαι M: οἶμαι μ 4. ὑμῖν M: ἡμῖν μ 5. προαιρετὴν M: προαιρετικὴν μ μόνοις M: μόνην μ 8. τε M: τὲ μ 9. ἔξανισταμένοι M: ἐξιστάμενοι μ 9. ἀποβαλλόμεθα M: ἀποβαλλόμεθα μ 12. συμπροθυμούμενοι ἱγραφα: συμπροθυμούμενοι Mμ 13. κατὰ M: κατὰ μ 14-15. κακυνομένην M: κακυνωμένην μ 17. ἐτεθνήκει M: ἐτεθνήκη μ 19. ἀνεβίω M: ἀνεβίω μ 19-20. ἀνασίσωσται M: ἀνεσώσατο μ 20. οὗτος M: λείπει μ 21. ἀπολωλὼς M: ἀπολωλὸς μ κἂν M: κἂν ἐν μ 24. γοῦν M: οὖν μ διπλῆν τινα M: διπλῆν τινα μ 25. ὁ μὲν κατὰ φύσιν M: μὲν καταφύσιν μ κατὰ M: κατὰ μ

μένος τῆ τοῦ ζῶντος ἀγαθοῦ φυγῆ οὐ πάντα ἀκούτας ὑπήκουσιν,
 οὐδ' ἐκ τοῦ θανατοῦντος κακοῦ καὶ μὴ θέλων ἀνέσφηλεν, ὅτι μηδ'
 ἀκούσιόν τι χρῆμα κακία καὶ ἀρετῆ. Ἐκόντες γὰρ κακυνόμενοι θνή-
 σκωμεν· Ἴνα τί γὰρ φησιν ἀποθνήσκειτε, οἶκος τοῦ Ἰσραὴλ· καὶ
 5 ἰκόντες αὐθις ἀγαθυνόμενοι θανάτου ἐξαναλύομεν ἑαυτούς· τοῦτο γὰρ
 ἐστὶ τὸ δοθῆναι ἐνώπιον ἡμῶν τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον, εἴτ' οὖν τὸ
 ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν, τὸ ἐφ' ἡμῖν κείσθαι δῆλα δὴ τούτων ἐκάτερον.
 Ἄναστὰς γὰρ φησιν ὁ νεκρὸς καὶ ἀπολωλὼς ἄσωτος, πορεύσομαι πρὸς
 τὸν πατέρα μου, τῆ ἀγαθῆ μέντοι προαιρέσει συναντιλαμβανομένου
 10 καὶ τοῦ θεοῦ. Ἀντιλαβοῦ μου γὰρ φησι κατὰ τὸ λόγιόν σου καὶ ζή-
 σομαι, καὶ Χωρὶς ἐμοῦ, φησιν, οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. Ἀντιλαμβά-
 νεται δὲ ἡμῶν πρότερον ἰπανιόντων ἢ προθυμουμένων ἰπανιέναι εἰς
 τὸ ἀγαθόν· εἰ γὰρ μὴ πρότερον εἶπεν Ἄναστὰς πορεύσομαι, καὶ ἀνα-
 στάς ἦλθεν, ἄρα προσέδραμεν ἂν αὐτῷ ὁ πατήρ ἐπὶ ξένης συφορ-
 15 βούντι καὶ μισθαροῦντι ἢ προσδραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον
 αὐτοῦ, ἵνα μηκέτι σκληρυνόμενος ὡς νεῦρον σιδηροῦν ἀπορρίπτῃ κατὰ
 τὰς παροιστρώσας δαμάλεις τὸν ζυγὸν τῆς πατρότητος, ἢ τὴν πρῶ-
 τὴν στολὴν ἐνέδυσεν, ὃ ἐστὶ τῆς κατ' ἀρετὴν δόξης καταστολῆ, ἢ
 δακτύλιον δέδωκεν εἰς τὴν χεῖρα, ὅστις ποτέ ἐστιν ὁ δακτύλιος οὗτος,
 20 εἴτε σφραγὶς πράξεως εἴτ' ἀρραβῶν πνεύματος ἢ ὑποδήματα εἰς τοὺς
 πόδας αὐτοῦ, ἐξουσίαν δῆλον ὅτι τοῦ πατεῖν ἐπάνω δάκνοντος ὄφιος
 καὶ σκορπίου καὶ διψάδος καὶ εἴ τι ἕτερον ἑρπετὸν Αἰγύπτιον καὶ
 πτέρνης ἐπιβουλον. Ἐπεὶ γοῦν ἐνώπιον ἡμῶν δέδοται ἡ ζωὴ καὶ ὁ
 θάνατος, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν, καὶ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶν ἢ τὴν ἀρχὴν
 25 μὴ τεθνάναι κακυνθέντας ὡς ἐμμένοντας τῷ ἀγαθῷ ἢ παρατραπέντας

1 φυγῆ M: φυγῆ μ 3. ἀρετῆ M: ἀρετῆ μ 3-4. γὰρ κακυνόμενοι
 θνήσκωμεν M: καὶ κακυνώμενοι θνήσκωμεν μ 4. γὰρ M: λείπει μ
 5. ἐξαναλύομεν M: ἐξαναλλύομεν μ 8. φησιν M: φησὶν μ 9. τὸν μ
 τιφόδρωτον M ἀγαθῆ M: ἀγαθῆ μ 10. θεοῦ M: θεοῦ ἀντιλαμβανομέ-
 νου καὶ τοῦ θεοῦ μ φησι M: φησὶν μ 11. φησιν M: φησὶν μ
 15. ἐπέπεσεν M: ἐνέπεσεν μ 16. μηκέτι M: μηκέτι μ νεῦρον M:
 νευρο μ ἀπορρίπτει M: ἀπορρίπτει μ 17. παροιστρώσας ἱγραφα:
 παροιστρώσεις Mμ 18. ἐστὶ τῆς M: ἐστὶν μ 19. τὴν χεῖρα M: χεί-
 ραν μ ὅστις ἱγραφα: ὅστις M: ὅστι μ ποτέ M: ποτε μ 20. ἀρρα-
 βῶν M: ἀραβῶν μ 21. δῆλον ὅτι ἱγραφα: δῆλονότι μ: δῆλονότι M
 24. ἐστὶν M: ἐστὶν μ 25. τεθνάναι M: τεθνάναι μ κακυνθέντας M:
 κακοθέντας μ

καὶ τεθνεώτας ἀγαθυνθῆναι αὐθις καὶ ἀναβιώσῃν, ἵνα τί, ὦ φίλοι καὶ ἀδελφοί, οὐκ ἀποθνήσκωμεν, λέγω; Τίς γάρ ἐστι τῶν καθ' ἡμᾶς, ὃς οὐκ ὄψεται ψυχικὸν θάνατον; Ἄλλ' ἵνα τί ἀποθνήσκοντες οὐκ ἀναβιώσκομεν ζωτικῶς ἔχοντες, κἂν εἰς ἐσχάτην κατηνέχθημεν νέκρωσιν, καὶ μάλιστα νῦν ὅτε διὰ μετανοίας ἀνάυτασις; Μὴ γάρ φησιν οὐκ 5 ἀνίσταται ὁ πίπτων ἢ ὁ κοιμώμενος οὐ προθήσει τοῦ ἀναστῆναι, κἂν ὑπνώττοι ἄλλως εἰς θάνατον;

Ἴδου καὶ πάλιν ὁ ζωοποιὸς Χριστὸς οἷα χεῖρας μεγαλουργοῦς προτείνων ἰγκράτειαν καὶ νηστειάν, ἐξάγει πεπεδημένους ἐν ἀνδρείᾳ ὁμοίως τοὺς παραπικραίνοντας, τοὺς κατοικοῦντας ἐν τάφοις βούλε- 10 ται. Ἴδου ἀνοίγω, φησί, τὰ μνήματα ὑμῶν καὶ ἀνάξω ὑμᾶς ἐκ τῶν μνημάτων ὑμῶν. Ἐξέλθωμεν τοίνυν ἐκ τῶν νεκρῶν ἔργων οἱ πεπεδημένοι καὶ ταῖς ἰδίαις σειραῖς σφιγγόμενοι καὶ κατοικοῦντες ὡς ἐν τάφοις τοῖς σώμασιν. Ἀποσεισώμεθα τὰς πέδας, ἅς οὐκ ἄκοντες περι- 15 κείμεθα. Ἐξέλθωμεν τῶν περιφορήτων τουτωνί τάφων, οἷς ἰγκατο- 15 ρύττομεν ἰθελούσιοι τὰ νεκροφόρα ἡμῶν καὶ παντλήμονα ψυχάρια. Ἐξέλθωμεν, μὴ αὐτοχειρίᾳ ἡμῶν τοῦτο γάρ θανάτου παντὸς ὀλεθριώτερον· ἀλλὰ τῇ ἀποστατήσει τῶν ἐμπαθεστέρων σχέσεων. Οὐκ ἄλυτοί εἰσιν ἡμῶν οἱ δεσμοί, οὐδ' ἄρρηκτοι, καὶ μᾶλλον τοῦ ἐξάγον- 20 τος πεπεδημένους ἐν ἀνδρείᾳ Χριστοῦ διαρρήσσοντος ἢ λύοντος. Ὅμοίως 20 οὐδ' οἱ τάφοι οἷς ἰκουσίως ἐντυμβευόμεθα αἰώνιοι κάτοχοι ἢ τὸ παρ' ἅπαν ἀδιεξίτητοι. Ἡλίκος ὁ γάμος δεσμός; Ἄρ' οὐκ ἄλυτος ἀνθρώπων καὶ ἄρρηκτος; Ἀλλὰ καὶ ὁ τοιοῦτος ὑπεκλυτέος πῶς ἐστὶν ἐπὶ χρόνον ἡμῖν, ὡς ἔχοντας γυναῖκας μὴ ἔχειν δοκεῖν, εἴπερ ἐκ συνθήματος παρ' ὅλον τὸν καιρὸν τῆς ἰγκρατείας τῆς γαμικῆς ὁμιλίας διαζεύγνυ- 25 σθε καὶ νηστειᾷ προσλιπαρεῖτε καὶ προσευχῇ. Ὡς περ ἕτερος κύφων βαρῦς καὶ πρὸς γαστέρα κάμπτων ὁ γαστρίδουλος ἐθισμός, οὐ δὴ κα αὐτοῦ λυτικός ἐστὶν εἴπερ τις ὁ καιρὸς οὗτος. Καὶ μέριμναι μὲν βίου

1. ἀγαθυνθῆναι M: ἀγαθύναι μ 3. ψυχικόν M: λείκει μ 5. μάλι-
στα M: μάλιστα μ μὴ ἰγραφα: μὴ Mμ 6. οὐ M: οὐχί μ 7. ὑπνώτ-
τοι M: ὑπνώττει μ εἰς M: λείκει μ 8 οἷα M: οἷας μ 9. ἐξάγει μ:
ἐξάγειν M 12. ἐξέλθωμεν M: ἐξέλθετε μ 15. τουτωνί M: τουτων μ
19. ἄλυτοί εἰσιν M: ἄλυτοι εἰσὶ μ 21-22. παρ' ἅπαν ἰγραφα: πα-
ράπαν Mμ 23. πῶς ἰγραφα: πῶς Mμ 25. παρ' M: παρ μ 26. προσ-
λιπαρεῖτε M: λιπαρεῖτε μ ὡς περ M: καὶ ὡς περ μ 28. εἴπερ ἰγραφα:
εἰτέρ Mμ

καὶ πλούτου ἀπάται· ἄλυσίς τις πολυπλεκῆς· ἄλλαι γὰρ ἐπ' ἄλλαις
 ὡς δι' ἀλληλουχίας κρίων ἐνειρόμεναι συνάπτονται καὶ ὅλον τὸν
 ἐντὸς καὶ ἐκτὸς ἀνθρώπων διαλαμβάνουσι καὶ κατάγχουσι, μικρολογία
 δὲ καὶ φειδωλία χειροπέδα ἀντικρυς σιδηραῖ, ἄλλος δ' εἶποι χρυσαῖ·
 5 χρυσοῦ γὰρ ἴρωσι χεῖρας ζυνδέουσαι οὐκ ἔωσιν ἐπὶ φιλόανθρωπον δό-
 σιν ἐλευθερίως ἐκτείνεσθαι ἢ πρὸς θεὸν ἐνεργοῦς καὶ καθαρὰς διὰ
 προσευχῆς ἀνατείνεσθαι. Ὡν λύσις μία καὶ εὐχερῆς, ἢ πρὸς τοὺς δεο-
 μένους ὄρεξις καὶ χρηστότης καὶ ὧν συσφίγγουσι ἀνελευθέρως καὶ
 παρ' ὧν μᾶλλον αὐταὶ συσφίγγονται ἀπλότης μεταδοτικῆ καὶ δε-
 10 ζίωσις, ὡσπερ καὶ τῆς ἀλύσεως τῶν μεριμνῶν καὶ περὶ τὰ πολλὰ
 τυρβασμῶν διάρρηξις· ἡ χρεια τοῦ ἐνὸς ὑποτέμενεται γὰρ τὴν τῶν
 πολλῶν κατάχρησιν ἢ παράχρησιν, ἢ κατὰ λόγον ἀναγκαῖα χρῆσις
 τοῦ ἐνός.

Καὶ, ἵνα μὴ τοὺς καθ' ἕκαστον λέγων δεσμούς, σειράν τινα λόγου
 15 διαμηκύνων ἐπισπῶμαι σχοινοτενῆ, ἢ ἐν ἡμῖν καθόλου αἰσθησις διὰ
 τῶν πενταριθμῶν ὀργάνων ὅσα καὶ ζύλου πεντεσυρίγγου ὅλην τὴν
 ψυχὴν προσπατταλεύει τοῖς αἰσθητοῖς, καὶ αὐτὸ δὲ ὅλον τὸ σῶμα
 δεσμός ἐστί τε καὶ κέκληται τῆς ψυχῆς καὶ παρὰ τοῦτο δέμας καὶ
 εἰρκτὴ τοῖς παλαιοῖς ὠνόμαστο. Ἀμίλει τοι καὶ ὁ μὲν σοφὸς Ἰερემίας
 20 δεσμίους γῆς ἡμᾶς καλεῖ, Δαβὶδ δὲ φυλακὴν ὀνομάζει τὸ σῶμα τοῦτο
 καὶ λάκκον ταλαιπωρίας καὶ πηλὸν ἰλύος καὶ τάφον καὶ θανάτου
 σκιάν, Παῦλος δὲ σῶμα θανάτου, καὶ πηλίνην οἰκίαν ἕτερος. Ἡ γὰρ
 εὐγένεια τῶν μεγάλων ἐκείνων καὶ οὐρανίων ψυχῶν, τὴν συζυγίαν
 τοῦδε τοῦ σώματος ὡς τιτανικὸν δυσχεραίνουσα δεσμωτήριον, τούτοις

1. ἀλυσίς ἱγραφα: ἀλυσίς Μμ τις Μ: τε μ πολυπλεκῆς Μ: πολυ-
 πλεκῆς μ 2. δι' ἀλληλουχίας Μ: διαλληλουχίας μ 4. σιδηραῖ Μ:
 σιδηραῖ μ 6. ἐκτείνεσθαι Μ: ἐπεκτείνεσθαι μ ἐνεργοῦς Μ: ἐνε-
 γους μ καθαρὰς Μ: καθαρὰς μ 7. εὐχερῆς Μ: εὐχερεῖς μ 8. ἀνε-
 λευθέρως Μ: ἐλευθέρως μ 9. παρ' Μ: παρ μ μεταδοτικῆ Μ: μετα-
 δοτικῆ μ 10. ἀλύσεως ἱγραφα: ἀλύσεως Μμ 11. τοῦ Μ: λείπει μ
 12. ἢ κατὰ λόγον ἀναγκαῖα Μ: ἢ καταλόγον ἀναγκαῖα μ 14. τοῖς Μ:
 τοῦ μ καθ' ἕκαστον ἱγραφα: καθ' ἕκαστον Μμ λέγων Μ: λέγω μ
 15. διαμηκύνων - αἰσθησις Μ: λείπουσι μ 17. προσπατταλεύει Μ:
 προσπαταλεύει μ 18. δεσμός ἐστί ἱγραφα: δεσμός ἐστί Μ: δεσμός ἐστί μ
 παρὰ τοῦτο Μ: παρατοῦτο μ δέμας Μ: ἀντὶ τοῦ δέμας ἤρχισι γράφων δὲ
 καὶ Μ: λείπει μ 19. ἱερემίας μ: ἱερεμίας Μ Ἐκ τῆ φτ Οἴη μ
 24. τοῦ Μ: λείπει μ δυσχεραίνουσα Μ: δυσχερένουσα μ

ἡμόνατο τοῖς ὀνόμασιν, οἷα δὲ λύσιν καὶ δουλείας ἀπαλλαγὴν ἐπόθει
 τὴν ἐνθένδε διάζευξιν. Καὶ γέγραπται Ὅς εἶδεν ἡ συναγωγὴ, ὅτι
 ἀπελύθη Ἄαρών, ὃ ἐστὶ τέταλεύτηκέν. Ἡμεῖς δὲ, ὡς ἀγενεῖς καὶ
 φιλοσώματοι, μᾶλλον δὲ σάρκες μόνον ὄντες, τὴν ἀνδραποδώδη λα-
 τρείαν ἀσπαζόμεθα, καὶ χαίρομεν ὄντες δεσμῶται, καὶ μᾶλλον ὅσῳ 5
 βαρυτέρας τὰς πείδας ἐπισκρυάζομεν καὶ μέχρι τούτου ζῆν οἴομεθα,
 ἕως τοῖς τάφοις ἐγκατορυττόμεθα τούτοις κατ' ἐκείνους οἱ τὴν ζωὴν
 βρώσει μετροῦντες καὶ πόσει παρὰ τῷ Προφήτῃ ταλανίζονται ὡς
 κλαυθμοῦ καὶ κοπετοῦ ἄξιοι, ποιοῦντες δ' ὁμως εὐφροσύνην καὶ
 ἀγαλλίαμα, σφάζοντες μόσχους καὶ θύοντες πρόβατα, ὥστε φαγεῖν 10
 κρέα καὶ ποιεῖν οἶνον, λέγοντες Φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ
 ἀποθνήσκομεν· οἷς δὲ καὶ, ὡς πλημμελούντων οὐ συγγνωστὰ τῶν
 τοιαῦτα ληρούντων, ἐπιφέρει τὸ προφητικὸν πνεῦμα λέγον Καὶ ἀνακε-
 καλυμμένα ταῦτά ἐστιν ἐν τοῖς ὡσί Κυρίου Σαβαώθ, ὅτι οὐκ ἀφεθή-
 σεται ὑμῖν αὕτη ἡ ἀμαρτία ἕως ἂν ἀποθανεῖτε. Ἄλλος δ' ἐν τοῖς 15
 ἱεροῖς Εὐαγγελίοις, καὶ ταῦτα μὴδ' ἐς νέωτα βιωσόμενος, Ψυχὴ,
 φησὶν, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ, φάγῃς, πίῃ, εὐφραίνου, βρώσει καὶ πόσει
 καὶ ἡδυπάθειαν, καὶ οὕτως τέλος τῆς ζωῆς ὀριζόμενος καὶ παρὰ
 τοῦτο ἐπὶ νεοδημίτοις καὶ μείζοσιν ἀποθήκαις ταμιεύων πολλὰ ἀγαθὰ,
 ὡς οὐκ ἔξόν ἄλλως αὐτῷ ζῆν, εἰ μὴ πολλὰ ἔχει τῆς ζωῆς ἀγαθὰ· οὐ 20
 γὰρ ἔχουσιν ὧτα ἀκούειν αἱ οὕτως ἀπαιδευτοὶ καὶ σωθεῖς ψυχαί,
 ὡς οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζῆσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐν παντὶ ῥήματι ἐκ-
 πορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ, οὔτε μὴν ὡς οὐκ ἐν τῷ περιττεύειν
 τινὶ ἡ ζωὴ αὐτῷ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ. Διὰ τοῦτο οὐδ' ἀπὸ
 τῆς πλεονεξίας κατὰ τὸ Κυριακὸν παράγγελμα φυλαττόμεθα· οὕτω 25

1. λύσιν M: λῦσιν μ καὶ M: τῆς μ 2. ἐνθένδε ἱγραφα: ἐνθέδε Mμ
 3. ἀγενεῖς ἱγραφα: ἀγεννεῖς M: ἀγεννεῖς μ 4. ἀνδραποδώδη M:
 ἀνδραπόδη μ 5. ἀσπαζόμεθα M: ἀσπαζόμεθα μ 12. συγγνωστὰ M:
 συγγνωστὰ μ 13. λέγον M: λέγων μ 14. ταῦτά ἐστιν ἱγραφα: ταῦτα
 ἐστὶν Mμ 15. ἂν μ: λείπει M ἐν M: παρα μ 16. μὴδ' ἱγραφα: μὴδ' Mμ
 βιωσόμενος M: βιωσόμεθα μ 17. πίῃ M: πίε πίε μ καὶ M:
 λείπει μ 18. τῆς ζωῆς M: λείκουσι μ 19. νεοδημίτοις M: νεοδημίτης μ
 μείζοσιν M: μείζωσιν μ 20. ὡς - ἀγαθὰ M: λείκουσι μ 21. οὕτως M:
 οὕτω μ 22. μόνῳ M: μόνον μ 23. ὡς οὐκ M: οὔτε μ περιττεύειν M:
 περιτεύον μ 24. ἢ M: λείπει μ ἐστὶν M: ἐστὶν μ ὑπαρχόντων M:
 ὑπαρχόντων μ διὰ τοῦτο M: διατοῦτο μ 25. φυλαττόμεθα M:
 φυλαττώμεθα μ

δὲ τῇ τῶν πλειόνων ἐκκαίόμεθα φιλοκτημοσύνη, ὥστ' εἴπερ οἶόν τε ἦν
τῷ καθ' ἓνα ἡμῶν ιδιώσασθαι πρὸς ὁμοῦ χρήματα, οὐκ ἂν τὴν ἐπι-
χείρησιν ὠκνησεν.

Ἄλλ' ἐπεὶπερ ὁ λόγος ὑποφέρων ὥσπερ τι ρεῦμα πρὸς τὴν κατὰ
5 πλεονεξίας ὁμίλειαν ἐξήνεγκε, μᾶλλον δ' ὑπεξενεχθέντα τῆς τραπέζης
τοῦ τῆς δικαιοσύνης ἡλίου αὐθις ἐπανήγαγεν ὡς ἀνάρρους εἶτ' οὖν
παλιρροθίος, καὶ εἰ βούλεσθε τῷ περὶ ταύτης τόπῳ προσδιατριψόμεν.
Οὐ γὰρ ἔξωρον τοῦ τῆς ἐγκρατείας καιροῦ ἢ κατὰ πλεονεξίας διάλεξις.
Ἀπληστίας γὰρ ἀπάσης, οὐ μόνης τῆς περὶ τὴν γαστέρα καὶ τὸν φά-
10 ρυγγα, ἰατῆρ ὁ καιρὸς οὕτως δίδεται, καὶ μᾶλλον τῆς ἐνδον καὶ περὶ
ψυχῆν πληθωρικῆς νόσου ἢ τῆς γαστριμάργου καὶ τὸν ἐκτὸς διαλυ-
μαινομένης ἀνθρώπων, καὶ τοσοῦτ' ὅσῳ καὶ πλεον τῶν εἰσιόντων τὰ
ἐξιόντα κοινοῦσι κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν ἀπόφασιν. Ἄλλως τε οὐδὲν
τῶν ἀπάντων ὡς τουτί τὸ νόσημα τὸν καθ' ἡμᾶς ἐπινέμεται βίον
15 ἄρτι οἶόν τι κακὸν ἐπιδήμιον καὶ πολυφθορον· καὶ δὴ πρὸς τὰ ἐπι-
κρατοῦντα δεινὰ καὶ μᾶλλον πιέζοντα καὶ τέχνην καὶ λόγον ἵστασθαι
καὶ τὰ παρ' ἑαυτῶν ἐπιφέρειν φάρμακα καὶ μᾶλλον εἴπερ ὀλοσχερέ-
στερὰ εἰσι καὶ κοινότερα ὡς πλεονεξία, καθ' ἣν καὶ τᾶλλα πλημμε-
λεῖται σχεδὸν ἅπαντα ὅσα καθ' ὑπερβολὴν ἐκπίπτουσι τῆς συμμέτρου
20 μεσότητος. Τριῶν γὰρ ἐν ἡμῖν θεωρουμένων, ψυχῆς, σώματος καὶ
τῶν περὶ τὸ σῶμα, εἴ τι πλημμελὲς ἐν ἑκάστῳ τούτων φιλεῖ γίνεσθαι,
κατὰ πλεονασμὸν τινα ὡς τὰ πολλὰ γίνεται. Οὕτω πολυσχιδῆς τι
καὶ πολυκέφαλον χρῆμα πλεονεξία καὶ Τυφῶνος πολυπλοκώτερον.
Οὔτε γὰρ ψυχὴ πρότερον νοσήσει πρὶν ἢ τὸ ἐν αὐτῇ ἄλογον τοῦ λό-
25 γου πλεονεκτήσῃ, οὔτε μὴν σῶμα συμβαινόντων τῶν ἐν αὐτῷ στοι-

2. καθ' ἓνα μ: καθένα M 4. ὥσπερ μ: ὡσπέρ M κατὰ M: λεί-
πει μ 5. ἐξήνεγκε M: ἐξήνεγκεν μ 8. κατὰ M:
κατὰ μ διάλεξις M: διαλεξις μ 9. ἀπάσης M: ἀπάσης μ
γαστέρα M: γαστέραν μ 10. οὕτως M: οὕτω μ 11. γαστριμάρ-
γου M: γαστρί σου γαστριμάργου μ 12. τοσοῦτ' μ: τοσοῦτω M
16. πιέζοντα M: ἐπιέζοντα μ 17. παρ' M: παρ μ ἐπιφέρειν M:
ἐπιφερώμενα μ 17-18. ὀλοσχερέστερα M: ὀλοσχερέστερον μ 18. ὡς
πλεονεξία M: πλεονεξίας μ τᾶλλα M: τ' ἄλλα μ 21. τῶν M: τὴν μ
ἐν λ: λείπει μ φιλεῖ M: φιλᾶει μ 22. κατὰ πλεονασμὸν τινα M:
καταπλεονασμένα μ 23. χρῆμα M: πολυπλοκώτερον χρῆμα μ
24. νοσήσει M: νοσεῖσσει μ πρὶν ἢ ἴγραφα: πρὶν ἢ Mμ

χρίων ἰσοκρατίς, ἕως ἔν γέ τι τῶν λοιπῶν ἐπικρατῆσαν πλεονεκτήσεις. Καταφανέστερα δὲ μᾶλλον τὰ τῶν πολιτειῶν νοσήματα ἴδοι τις, οὐδὲν ἕτερον ὄντα ὅτι μὴ τοῦτ' αὐτὸ μόνον πλεονεκτήματα, τοῦ μὲν οἰκίαν συνάπτοντος τὴν ἑαυτοῦ τῆ του γείτονος, τοῦ δὲ μὴ ὁμόχωρόν 5 τινα ἔχειν ἀνεχομένου ἢ ἀγρογείτονα, τοῦ δὲ θρέμμα τῶν πλησίον ἢ ἄλλο τι χρῆμα ὑφαίρουμένου εἴθ' ἀρπάζοντος, ἢ. τὸ δεινότερον, ἀλλοτριᾶς γυναικὸς εὐνοίαν κλεπτοντος, τοῦ δὲ τὸν τῆ αὐτῆ τιμημένον εἰκόνη κονδυλίζοντος καὶ προσαφαιρουμένου τὴν ἰσηγορίαν τῆς κοινῆς φύσεως.

Καὶ ἵνα μὴ τὰ καθ' ἕκαστον ἄδικα πλεονεκτήματα διεξιόντα ἐπι- 10 λείψῃ με ὁ χρόνος, οἶδα τὸν σοφώτατον Ἀπόστολον ἄδικίαν καλοῦντα καὶ τὴν πορνικὴν σύμφθαρσιν' ἀλλήλους γὰρ ἀδικεῖν ἅμα καὶ ὑπ' ἀλλήλων ἀδικεῖσθαι φησι τὴν πορνευσμένην καὶ τὸν πορνεύοντα. Ταύτην τὴν κοινὴν λύμην τοῦ βίου καὶ τὸν φθόρον τὸν πάνδημον τίς τῶν νομοθετῶν τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν θυραίων οὐ πυρὶ καίων καὶ σιδήρῳ 15 τέμνων καὶ λίθοις βάλλων ἀπελαύνει τῶν πόλεων; τίς οὐ κατηγορεῖ δίκαιος; ποῖος οὐ κατατρέχει διδάσκαλος; ποῖος προφήτης οὐ καταλοφύρεται; Ἄλλ' ἀμήχανον τὸ δεινὸν καὶ ὄντως ἄτρυτον' ἰατρεύεται μὲν γὰρ ὡς ἄλλη τις Βαβυλῶν παρὰ νόμου, παρὰ προφητῶν, ἀποστόλων, διδασκάλων, παρ' αὐτοῦ τοῦ τὰς ἀσθενείας ἡμῶν αἶροντος 20 καὶ τὰς νόσους βαστάσαντος, ἀλλ' οὐχ ὑγιάζεται ἢ ῥαότερον γοῦν γίνεται, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ πολλῶ χαλεπώτερον ὡς νῦν ἂν μᾶλλον δυσκολαίνοντα τὸν προφήτην ἐκεῖνα πρὸς τὸν θεὸν κατὰ καιρὸν ὀλοφύρεσθαι Ἔως τίνοσ, Κύριε, κειράξομαι καὶ οὐ μὴ εἰσακούσεις, βοήσομαι πρὸς σὲ ἀδικούμενος καὶ οὐ σώσεις; Ἴνα τί μοι ἰδειξας πόνους 25

1. ἰσοκρατίς μ: ἰσοκρατῶς M ἕως ἔν γέ τι M: ὥστε ἔν τισι μ ἐπικρατῆσαν πλεονεκτήσεις M: ἐπικρατεῖσαν πλεονεκτήσεις μ
3. ὅτι - τοῦ μὲν M: λείπουσι μ 4. συνάπτοντος M: λείπει μ τὴν ἑαυτοῦ ἱγραφα: τῆ ἑαυτοῦ μ: οἰκίαν τῆ ἑαυτοῦ M ὁμόχωρόν τινα M: ὁμόχωρον τινὰ μ 6. ἄλλο ἱγραφα: ἀλλό Mμ εἴθ' M: εἴθ μ ἢ μ: καὶ M
9. προσαφαιρουμένου M: προσάφαιρουμένου μ 10. καθ' ἕκαστον ἱγραφα: καθέκαστον Mμ 10 - 11. πλεονεκτήματα - ἀπόστολον M: λείπουσι μ 13. ἀδικεῖσθαι φησι ἱγραφα: ἀδικεῖσθαι φησὶ Mμ 15. θυραίων M: θυρέων μ 17. κατατρέχει M: κατέχει μ 19. τίς M: τίς μ 23. δυσκολαίνοντα M: δυσκολένοντα μ 24. εἰσακούσεις ἱγραφα: εἰσακούσης Mμ 25. σώσεις M: σώσης μ τί μοι M: τί μ

καὶ κόπους ἐπιβλέπειν ταλαιπωρίαν καὶ ἀσέβειαν; Ἐξ ἐναντίας μου γέγονε κρίσις καὶ ὁ κριτὴς λαμβάνει. Διὰ τοῦτο διεσκέδασται νόμος καὶ οὐ διεξάγεται εἰς τέλος κρίμα, ὅτι ὁ ἀσεβὴς καταδυναστεύει τὸν δίκαιον· ἕνεκεν τούτου ἐξελεύσεται τὸ κρίμα διεστραμμένον. Οὐχὶ σὺ 5 ἀπ' ἀρχῆς Κύριος ὁ θεὸς ὁ ἅγιος; καθαρὸς ὁ ὀφθαλμὸς σου τοῦ μὴ ὄραν πονηρὰ καὶ ἐπιβλέπειν ἐπὶ πόνους οὐ δυνήσῃ. Ἴνα τί ἐπιβλέπεις ἐπὶ τοὺς καταφρονοῦντας; παρασιωπήσῃ ἐν τῷ καταπίνεσιν ἀσεβῆ τὸν δίκαιον καὶ ποιήσεις τοὺς ἀνθρώπους ὡς τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης καὶ ὡς τὰ ἔρπετά τὰ μὴ ἔχοντα ἡγούμενον, καίπερ τοῦ δεσπότου

10 Χριστοῦ οἷς ἐπισκῆπτει λέγων «Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας» ἐγρηγορότας καὶ περισκευμένους παρασκευάζοντος, μὴ καὶ λάθοιμὲν που τῆδε προσπταίοντες· πολλὰ γὰρ καὶ πολλαχοῦ τὰ ἑαυτῆς λινοστατεῖ θήρατρα, τὰ μὲν κρύβδην, τὰ δὲ ἀμφαδόν. Μοιχεῖται μὲν γὰρ καὶ χρημάτων καὶ κτησιδίων ἀφαιρέσεις καὶ

15 θρεμμάτων ἀρπαγαὶ οὐκ ἄδηλον οὐδὲ τοῖς θηριοδεστέροις τῶν αὐτονόμων ἔθνων ὡς οὐκ εἰσὶ τε καὶ λέγονται ἄδικα παρὰ πᾶσι πλεονεκτήματα, κατατοκισμὸς δὲ καὶ ζυγοὶ δόλιοι καὶ σταθμῶν καὶ μέτρων παρακρουσμοὶ καὶ λαβεῖν πλέον τῆς ἀξίας ὅτιποτοῦν ἀποδόμενον ἢ ἔλαττον δοῦναι πριάμενον καπηλείας μὲν ἀνελευθέρου σαφῆ

20 καὶ θεομισῆ κλέμματα· Στάθμιον γὰρ φησι μέγα καὶ μικρὸν καὶ μέτρα δισσὰ ἀκάθαρτα ἐνώπιον Κυρίου ἀμφοτέρα καὶ ὁ ποιῶν αὐτὰ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ ὑποσκελισθήσεται· τοῖς γε μὴν

1. ἐξ ἐναντίας M: ἐξεναντίας μ 2. διὰ τοῦτο M: διατοῦτο μ
 3. κρίμα μ: κρίμα M 4. κρίμα ἔγραφα: κρίμα Mμ 5. κε M: κε μ
 6. ὄραν M: ὄραν μ ἐπιβλέπειν M: ἐπιδλέπειν μ οὐ δυνήσῃ M:
 ὀδυνήσει μ 7. τοὺς M: τους μ ἀσεβῆ M: ἀσεβεῖς μ 8. ποιήσεις M:
 ποιήσης μ τοὺς ἀνθ. M: ἀνθ. μ 9. δεσπότου M: δέσπου μ 10. φυλάρ-
 σεσθε M: φυλάσσεσθαι μ 11. περισκευμένους παρασκευάζοντος M:
 περισκεπομένους παρασκευάζοντος μ 12. προσπταίοντες πολλὰ M:
 προσπταίοντες· καὶ πολλὰ μ 13. λινοστατεῖ M: λινοσταγῆ τοῦ ν διωρ-
 θωμένου ἐξ ἄλλου γράμματος ἀδιαγνώστου μ ἀμφαδόν M: ἀμφαδόν μ
 14. μοιχεῖται μὲν γὰρ καὶ M: μοιχεῖα μὲν μ κτησιδίων M: κτησι-
 δίων μ 15. θρεμμάτων M: θερμάτων μ ἄδηλον M: εὐδηλον μ
 θηριοδεστέροις M: θηριοδεστέροις μ 17. κατατοκισμὸς M: καὶ
 κατοκισμοὶ μ 18. παρακρουσμοὶ M: παραπικρασμοὶ μ ὅτιπο-
 τοῦν M: ὅτιποτοῦν μ 20. θεομισῆ M: θεομισεῖ μ 22. ὑποσκελι-
 σθήσεται M: ὑποσκελισθήσονται μ

ἐν πᾶσι τὸ κέρδος σκοποῦσι καὶ κατὰ τὴν ῥαψωδίαν κερδαλεόφροσιν ἐμπορευμάτων εὐτυχίαι δοκοῦσι καὶ διξιοτήτες συναλλαγμάτων καὶ ἀντικρυς ἔρμκτα, οἷον κῆσινο εἶδος πλεονεξίας μικροῦ τοῖς πᾶσι διεσπουδασμένον ἀνέδην ὡς αὐχ ὑπεύθυνον τὸ ἀπονέμειν ἑαυτῷ τῶν μὲν ἀγαθῶν, οἷον κτήσεων, ἀτελειῶν καὶ τιμῶν, τὰ πλείω καὶ μείζονα, 5 τῶν δ' ἐπαχθῶν, συνεισφορῶν φημι δημοσίων καὶ λειτουργημάτων, τὰ ὀλίγα δὴ καὶ ἐλάττονα.

Εἰ δ' ἀπὸ τῶν οὕτω προϋπτῶν καὶ δημοκαταρτῶν πλεονεξιῶν φυλαττόμεθα κατὰ τὸ δεσποτικὸν παράγγελμα, σχολῆ γ' ἂν τὸ ἀμετάδοτον ὡς ἀδικὸν πλεονέκτημα φυλαξαίμεθα, καὶ ταῦτα ἰσχάτης ὄν ἀδικίας τὸ 10 μὴ μεταδιδόναι ὧν ἔχομεν τοῖς μὴ ἔχουσιν, ὡς ὁ μόνος ἀποφαίνεται δίκαιος, Εἰ ἐν τῷ ἀδικῷ, φάσκων, Μαμωνᾶ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει, καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει; Δίκαιος εἰ, φιλόπτωχε Κύριε, καὶ εὐθεῖαι αἱ κρίσεις σου. Τὸ γὰρ ἐμὲ μὲν ἐνευπαθεῖν τοῖς περιττοῖς καὶ ὑπὲρ 15 τὴν χρεῖαν ἢ μᾶλλον τοῖς ἀλλοτρίοις, τὸν δ' ἀδελφὸν τῶν ἐπιβαλλόντων αὐτῷ στερούμενον καὶ αὐτῶν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων πένεσθαι ἡλικῆς πλεονεξίας ἀδίκημά ἐστιν; Ἄρ' οὐκ ἠλιβότου τινός; Ὡς γὰρ κοινοῦ τινος πατρός τὴν οὐσίαν διανεμαμένον τοῖς παισίν, εἴπερ ἔνιοι τῶν παιδῶν αὐτοὶ μὲν ἰδιώσονται τὰ πατρῶα πάντα, τοὺς δ' 20 ὁμοκλήρους ἀδελφοὺς ἐξωθήσουσιν ἀμοίρους πάντη, οὐκ ἴσθ' ὅπως οὐχ οἱ μὲν ἀδικώτατοι κριθεῖν ἂν τοὺς ὁμοσπόρους πλεονεκτοῦντες, οἱ δὲ πλεονεκτούμενοι ἀδικεῖσθαι τὰ ἴσχατα, οὕτω καὶ ἐφ' ἡμῶν εἰς μὲν κοινὸς ἀπάντων πατὴρ ὁ θεός, ἀδελφοὶ δὲ πάντες ἡμεῖς καὶ τῶν ἐκείνου κληρονόμοι πάντες ἰσόμοιροι. Εἰ γοῦν οἱ μοχθηρότεροι τῶν 25

1. ἐν M: λίσκι μ σκοποῦσι M: σκορποῦσι μ καὶ M: λίσκι μ
 ῥαψωδίαν κερδαλεόφροσιν M: ῥαψοδίαν κερδαλαιόφροσι μ 4. ἀνέδην M: ἀνένδην μ ἑαυτῷ M: ἑαυτὸν μ 5. ἀτελειῶν M: ἀτελιῶν μ 6. δ' M: δὲ μ φημι M: φημί μ 7. ὀλίγα M: ὀλίγου μ
 8. προϋπτῶν M: προύπτων μ 9. σχολῆ γ' ἂν M: σχολῆ γὰν μ
 10. ὄν M: ὄν μ 13. ὑμῖν πιστεύσει M: ἡμῖν πιστεύση μ εἰ M: οἱ μ 14. εὐθεῖαι M: εὐθεῖς μ 15. ἐνευπαθεῖν M: ἐνεύπαθεῖν μ
 16. τῶν ἐπιβαλλόντων M: ἐπιβαλλόντες μ 17. ἀναγκαίων M: ἀναγκαῖον μ 18. ἀδίκημά ἐστιν M: ἀδίκημα ἐστίν μ 19. κοινοῦ τινός M: κοινῶς μ διανεμαμένον M: διανημαμένον μ 20. ἔνιοι M: ἔνειοι μ 23. εἰς M: ὁ εἰς μ 25. ἰσόμοιροι M: ἰσόμοροι μ

ὁμογενῶν τὰ ἐν τῇ τοῦ πατρὸς ἐστία, τῷ κόσμῳ τούτῳ, οἰκειούμενοι
μόνοι, τοῖς λοιποῖς χαίρειν φράζομεν, οὐκ ἀδικοῦμεν παρ' οἰουσιδῆτινας
πλεονέκτας, οὐ μισαδελφοῦμεν, εἴτ' οὖν ἀδελφοκτονοῦμεν; Ἐγὼ μὲν
οἶμαι, μᾶλλον δὲ σαφῶς οἶδα πιστεύων τοῖς λόγοις τοῦ πνεύματος.
5 Ναὶ φησὶν· ἀλλ' ὡς ἐγὼ ταῖς παρὰ τοῦ πατρὸς δεδομέναις ἀφορμαῖς
προσταλαιπωρῶ καὶ τοὺς πόνους ἐσθίω τῶν οἰκείων καρπῶν, οὕτω
πᾶς ἀδελφός· ἀδελφὰ πονεῖτω καὶ τρεφέσθω καὶ μὴ πάλαι μαθῶν
ἀργὰ σίτα ψωμιζέσθαι τοῖς παρ' ἄλλων ἀληθευμένοις μόχθοις ἐπιχα-
σκέτω, ἄσπαρτα καρπιζόμενος καὶ ἀνήροτα. Πόνους, ὦ γενναῖε, καρ-
10 πῶν σου φῆς τρέφεσθαι. Ἔστωσαν πόνου καρπῶν σου. Οὐκοῦν τίμα
τὴν Κύριον ἀπὸ σῶν δικαίων πόνων. Οὐκ ἀρχὰς ζητεῖ παρὰ σοῦ ὡς
παρὰ τῶν παλαιῶν πρότερον, οὐ πρωτότοκα, οὐ δεκάτας, οὐχ ἱερεῖα,
οὐ τὰ καὶ τὰ, φιλανθρωπίαν δὲ μόνην καὶ πρὸς τὸ πενόμενον συγ-
γενές χρηστότητα, κἄν ὡς φῆς ἰκουσίως πτωχεύῃ βλακευόμενον ὡς
15 περὶ τοὺς πόνους ἀπάλαμνον. Οὐ γὰρ ἰφεῖται σοὶ τὰ τῶν πενήτων
ἔθνη φυλοκρινεῖν, δίδοναι δὲ παντὶ τῷ αἰτοῦντι νενομοθέτησαι καὶ
τὸν ἄρτον σου ἀποστέλλειν ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος καὶ διαθρύπτειν παι-
νῶσι τοῦτον ὃ τὰ διατεθρυμμένα ψωμιζεῖν προστεταγμένος. Ἄσπαρτα
λέγεις καὶ ἀκνηρὰ τοὺς πενομένους σιτίζεσθαι· ἐγὼ δ' ὅτι καὶ πόνους
20 ἐσθίειν καρπῶν σου τὴν ἀρχὴν ἐκόμπασας, πολλὴν σου καὶ τὴν ἀβελ-
τερίαν κατέγνωκα ὡς οὐκ εὐχαρίστου περὶ τὸν εὐεργέτην καὶ δίδοντα
σοὶ ἄρτον σπεύροντι. Τίς γὰρ ὑπέζευξέ σοι βοῦν ἀροτῆρα; τίς εἰς γο-
νάς ἐπετείους τὴν γῆν ἐπέρρωσε; τίς ὑετίζων καὶ θάλπων ἐκτρέφει
σοὶ τὰ φυόμενα; τίς σοὶ τὸν κύκλον τοῦ ἐνιαυτοῦ τελεσφόροις ὥραις
25 τετραγωνίζων εὐετηρίαν φερέκαρπον ἄνευ ψόγου χαρίζεται; Εἶπω τὸ
προχειρότατον· τί γὰρ φησὶν ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; τὰς χεῖρας αὐτάς,

5. ναὶ φησὶν M: ναὶ φησὶν μ Ἐν τῇ ὄφ βραχυγραφικῶς ἀντίθεσις μ
7. πάλαι M: πάλιν μ 8-9. ἐπιχασκέτω M: ἐπιχασκέστω μ
9. ἀνήροτα M: ἀνήροτρα μ 10. φῆς ἱγραφα: φῆς M: τροφῆς μ
11. σῶν M: πασῶν μ ζητεῖ M: ζητεῖτε μ 13. πενόμενον M: παι-
νόμενον μ 14. φῆς ἱγραφα: φῆς Mμ 15. ἀπάλαμνον M: ἀπάλλαμνον μ
ἐφεῖται ἱγραφα: ἐφεῖται Mμ 16. νενομοθέτησαι M: νενομοθέτηται μ
19. σιτίζεσθαι M: σιτίζεσθε μ δ' M: δὲ μ 20. ἐκόμπασας M: ἐκό-
μπασας μ καὶ μ: λείπει M 20-21. ἀβελτερίαν ἱγραφα: ἀβελτηρίαν Mμ
22. ὑπέζευξέ M: ὑπέζευξαί μ 23. ἐπετείους M: ἀπετείους μ
24. τὰ φυόμενα M: ταφυόμενα μ τίς M: τί μ 26. γὰρ φησὶν M:
γὰρ φησὶν μ

δι' ὧν φιλεργεῖς, τίς πρὸς πόνους ἐκράτουνεν ἢ πάντων τεχνίτιδας εἰρ-
 γαστο; Ἡ οὐκ ἀκούεις ὅπως ὁ φιλόθεος Δαβὶδ καὶ ὑπὲρ αὐτῆς τῆς
 περὶ τὰ πολέμια ἔργα τῶν χειρῶν καὶ τῶν δακτύλων εὐφύιας τὸν
 δημιουργὸν ἐξύμνησεν, Εὐλογητὸς, ἕδων, Κύριος ὁ θεὸς μου ὁ διδά- 5
 σκων τὰς χεῖράς μου εἰς παράταξιν καὶ τοὺς δακτύλους μου εἰς πό-
 λεμον; Καὶ πῶς σὺ τὰς χεῖρας ὡς φιλεργοὺς τινὰς καὶ μεγαλουργοὺς
 μόνον οὐ φιλεῖς τοῖς χεῖλεσι, τοῦτο δὴ ὅπερ ὁ μὲν γενναῖος Ἰωβ
 παρανομίαν μεγίστην ἐνόμιζεν, Εἰ δὲ καὶ χεῖράς μου, λέγων, ἐπιθεῖς
 ἐπὶ στόματί μου ἐφίλησα, καὶ τοῦτό μοι ἄρα μεγίστη ἀνομία λογι-
 σθῆι, ὅτι ἴψευσάμην ἐναντίον Κυρίου; Ὁ δὲ νόμος, ἀπαγορεύων 10
 συμβολικῶς καὶ αὐτὸς ὡς ἐπίρρητον, Ὅς πορεύεται, φησὶν, ἐπὶ χει-
 ρῶν, ὃ ἐστὶ ταῖς χερσὶν ἐπερείδεται καὶ τὴν πᾶσαν πεποίθησιν ἐπ'
 αὐταῖς ἔχει, ἀκάθαρτος. Καὶ ὁ μὲν μακάριος Ἰακώβ, Ἐὰν δὲ μοι
 θεὸς ἄρτον φαγεῖν καὶ ἱμάτιον περιβαλέσθαι, λέγων, διδάσκει οὐχ οἷαν
 τε εἶναι κτᾶσθαι ταῦτα τὴν ἀνθρωπίνην ἀδράνειαν, μὴ τοῦ θεοῦ δυ- 15
 ναμοῦντος καὶ διδόντος τὸ δύνασθαι· ἡμεῖς δ' ἀνεπαίσθητοι μὲν ὄντες
 τῆς ἡμῶν πτωχείας, ἀξύνετοι δὲ τῆς παντρόφου χειρὸς, τολμῶμεν
 λέγειν, ὡς αὐτοὶ μὲν οἷς πονῶμεν τρεφόμεθα, πένητες δὲ ἀργὰ σίτα
 καὶ παρ' ἄλλων διατεθρυμμένα ψωμίζονται, ἵνα μὴδ' ἐλεῶμεν τοὺς
 ἄνδρας τῆς συμφορᾶς, δι' ἀπεχθείας δὲ μᾶλλον ἄγωμεν ὡς κηφῆνας 20
 καὶ πόνων δαιτυμόνας ἀλλοτρίων καὶ ἄχθος ἀρούρης ἐτώσιον, δέον
 μᾶλλον φίλους ποιεῖσθαι κατὰ τὴν δεσποτικὴν ὑποθήκην ἐκ τοῦ Μα-
 μωνᾶ τῆς ἀδικίας, ὅπως εἰς τὰς ἑαυτῶν αἰωνίους σκηνάς ἐκλείποντας
 ἀντιξεναγωγῆσωσι, καὶ τὸν οἰκονόμον μιμεῖσθαι τῆς ἀδικίας, ὃς ἀφαι-
 ρούμενος ἤδη τὴν οἰκονομίαν, ἐπεὶ σκάπτειν οὐκ ἴσχυε καὶ ἄλλως 25

1. φιλεργεῖς M: φιλεργοῖς μ 3. τῆς περὶ M: λείκουσι μ 3. καὶ
 τῶν μ: καὶ M 5. χεῖράς ἔγραφα: χεῖρας Mμ εἰς M: εἰς μ 6. φι-
 λεργοὺς τινὰς M: φιλεργοὺς τινὰς μ 8. χεῖράς ἔγραφα: χεῖρας Mμ
 λέγων M: λέγω μ 13. Ἰακώβ M: ἰώβ μ 14. περιβαλέσθαι M:
 περιβαλλέσθαι μ οἷαν M: οἷαν μ 15. κτᾶσθαι M: κτᾶσθε μ ἀδρά-
 νειαν M: ἀνδρείαν μ 16. δ' ἀνεπαίσθητοι M: δανεπαίσθητοι μ
 19. ψωμίζονται M: ψωμίζωνται μ ἢδ' ἔγραφα: μῆδ Mμ 20. δι' ἀπε-
 χθείας M: διαπεχθείας μ 21. δαιτυμόνας M: δαιτημόνας μ ἀρού-
 ρης M: ἀρρούρης μ 24. ἀντιξεναγωγῆσωσι μ: ἀντιξεναγηῆσωσι M
 ὃς M: ὄν μ 25. ἴσχυε M: ἰσχυε μ

ἐπαιτεῖν ἠσχύοντο, τοῖς ὀφειλέταις τοῦ κυρίου αὐτοῦ ἔγνω φρονίμως ἐπανεῖναι τὰς ὀφείλας, τὴν παρ' αὐτῶν ἀντιφιλοφρόνησιν μνημονεύομενος.

Ἄλλὰ τὰς μὲν οὕτω κακοήθεις σκῆψεις ἔρρειν ἐάσωμεν, μήτε δὲ
 5 πλοῦτον ὡς μακαριστὸν τι χρεῖμα θαυμάζωμεν, μήτε πενίαν ὡς ἐπί-
 σπαστον κακὸν βλασφημῶμεν ἢ ὡς ἄλλως φευκτὸν ἀτιμάζωμεν· συμ-
 βέλλονται καὶ γὰρ εἰς τὴν τοῦ παντός ἀρμονίαν τὰ τοιαῦτα, καὶ
 ὡς περ ἀντίθετα μὲν ἡμέρα καὶ νύξ, χειμὼν καὶ θέρος, ὑγίεια καὶ νό-
 σος, ζωὴ καὶ θάνατος κἄν τοῖς στοιχείοις οὐ μόνον τῶν σωμάτων
 10 τὰ μὲν ψυχρὰ, τὰ δὲ θερμὰ, τὰ μὲν ξηρὰ, τὰ δὲ ὑγρὰ, ἀλλὰ καὶ
 τῶν γραμμάτων ἃ μὲν εἰσιν ἄφωνα, ἃ δὲ φωνήεντα, καὶ γῆ μὲν ὡς
 ἰστία τις ἢ τοῦ παντός κέντρον ἀκίνητος ἔστηκεν, οὐρανὸς δὲ περὶ
 αὐτὴν ἀεὶ στρέφεται, τοῦ δὲ κυκλοφορικοῦ τὸ μὲν ἀπλανές, τὸ δὲ
 πλανώμενον καὶ τὸ μὲν ἐνθεν ἐλίσσεται, τὸ δ' ἐκείθεν ἀνθελίσσεται,
 15 εἰς μίαν μέντοι συμφωνίαν συντηρητικὴν τοῦ παντός τὰς ἀντιθέσεις
 ταύτας ὡς φθόγγους ὀξεῖς καὶ βαρεῖς ὁ τεχνίτης λόγος ἐρρῦθμισεν,
 οὕτω καὶ πενίαν καὶ πλοῦτον, εἰ καὶ ἄλλως ἀντίκεινται, ὁμως κερα-
 σάμενος πανσόφως ἠρμόσατο, ἵνα ὁ μὲν πενόμενος, οἷά τις γενναῖος
 ἀθλητῆς ἐπὶ κοινοῦ θεάτρου τοῦ βίου τοῦδε τοῖς ἀργαλείοις ἐγκονια-
 20 σάμενος, καρτερίας ἀναδῆσῃται στέμματα, ἢ δίκαιος ἀναφαινόμενος
 διὰ τῆς πάλης ὡς ὁ Ἰώβ ἢ τοῖς ἐκείσε κόλποις τοῦ Ἀβραάμ παρα-
 καλούμενος ὡς ὁ Λάζαρος ἢ ταῖς ἐνταῦθα κακοπαθείαις ἀμβλύων τὰ
 μέλλοντα κολαστήρια, ὁ δὲ πλουτῶν ἔχη μιμῆσθαι θεὸν καὶ θεὸς ἄλ-
 λος τῷ προσδεεῖ γίνηται, δι' ὧν εὐπέπονθεν εὐποιῶν ἕτερον καὶ τὴν
 25 πρὸς θεὸν ὁμοίωσιν ἀκριβοῦμενος. Οὐδὲν γὰρ οὕτως ἐμφερίστατον
 θεῷ χαρακτῆρα περικείται ἄνθρωπος ὡς τὸ εὐποιεῖν καὶ τὸ φίλοι-

1. ὀφειλέταις M: ὀφιλέταις μ 2. ἐπανεῖναι M: ἐπαινεῖναι μ

4. σκῆψεις M: σκῆψις μ 5. μήτε M: μήτις μ 6. φευκτὸν M: φεῦ
 κτὸν μ 8. ὑγίεια ἔγραφα: ὑγεία Mμ 9. κἄν ἔγραφα: κἄν Mμ 10. τὰ
 μὲν ψυχρὰ M: μὲν ψυχρὰ μ 11. μὲν εἰσιν ἔγραφα: μὲν εἰσιν M: μὲν
 εἰσί μ 12. τις ἔγραφα: τίς Mμ οὐρανὸς M: ὁ οὐρανός μ Ἐν τῇ φε
 ὄρα περὶ οὐρανοῦ μ 14. δ' M: δὲ μ 15. συντηρητικὴν M: συντη-
 ρητικὴν μ 16. ἐρρῦθμισεν ἔγραφα: ἐρῦθμισεν M: ἐρῦθμισεν μ 19. Ἐν
 τῇ φε C ἢ μ 20. ἀναδῆσῃται M: ἀναδύσεται μ 22. ἀμβλύων M:
 ἀμβλύων μ 23. ἔχη ἔγραφα: ἔχει Mμ μιμῆσθαι M: μιμῆσθε μ
 24. γίνηται ἔγραφα: γίνεται: Mμ τὴν M: λείπει μ 25. οὕτως M: οὕτω μ

κτον, καὶ ἤμεν ἂν οἱ κατ' εἰκόνα θεοῦ τοῦ μεγίστου καὶ συγγενεστά-
του θεῷ χαρακτῆρος ἐνδέοντες, εἰ, πάντων πλούτουτων, οὐδεὶς ἴδῃτο
τοῦ εὐ δράσοντος, ἵνα μὴ λέγω καὶ τοῦ δραστηκωτάτου καὶ ῥάστου
τῶν τῆς μετανοίας φαρμάκων καὶ ὡς χρῆσθαι οἷός τε ἔστι πᾶς σκη-
πτόμενος μῆτε νηστεύειν ἔχειν μῆτε δακρῦειν ἢ ἀγρυπνεῖν ἢ χυμει- 5
νεῖν, ὡς οὐδὲ σκαπτεῖν ἢ ἐπαιτεῖν ὁ προειρημένος οἰκονόμος τῆς ἀδι-
κίας. Ἄλλ' ὁ μὲν θεὸς ὡς ἀγαθὸς πεποίηκέ τε κατ' ἰδίαν εἰκόνα καὶ
φυσικῶς ἐνεστάλαξεν ἡμῖν τὸ ἐλεεῖν καὶ οἰκτιρίζεσθαι ὡς τῆς αὐτοῦ
χρηστότητος ἑναργεῖς ὁμοιότητος, ἵνα δὲ τὸ φυσικῶς ἐνεσπαρμένον
τοῦτο καλὸν ἔχοιμεν καὶ ἔργοις ἐπεξεργάζεσθαι, πλοῦτον καὶ πενίαν 10
φέρων εἰς μέσον προὔθηκεν. Ἡμεῖς δὲ δι' ὧν ἐξεικονιστέον ἔστιν ἐμ-
φερέστερον τὸ θεοεικελὸν ὁμοίωμα, τούτοις μᾶλλον διαλωθῶμενοι
παραφθειρόμεν, ὠμόσπλαγχνοι διὰ τὸν πλοῦτον καὶ ἄλλως ὑβρισταὶ
γινόμενοι, οὐ παραμυθούμενοι τὴν ἔνδειαν τοῖς πενομένοις, ὅτι μὴ καὶ
μᾶλλον προστρίβοντες· διπλῆν γὰρ πλεονεξίαν νοσοῦμεν οἷς οὐθ' ἂ 15
πεπιστεύμεθα κατὰ τοὺς πιστοὺς καὶ φρονίμους οἰκονόμους εὐ διατι-
θέμεθα, καὶ εἰ τί που τοῖς ἀσθενεστέροις τῶν ἀδελφῶν ὑπεσσι βραχὺ
παρηγόρημα, μισανθρώπως καὶ τοῦτο προσαφαιρούμεθα. Ἐξέστη,
φησὶν, ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ καὶ ἔφριξεν ἐπὶ πλείον ἢ γῆ, λέγει Κύ-
ριος, ὅτι δύο καὶ πονηρὰ ἐποίησεν ὁ λαὸς μου. Ἐφριξα δὲ καὶ αὐτὸς 20
αἰφνης ἐνθυμηθεὶς ὅπως οἱ πάλαι μὲν τῶν μισανθρώπων δαιμόνων
θεραπευταὶ καὶ βωμὸν Ἐλείου ἰδρύσαντο, ἀποθειάζοντες δῆπου τὸ

1. συγγενεστάτου M: συνεστάτου μ 2. οὐδεὶς M: οὐδεὶς μ 3. δρα-
στηκωτάτου M: εὐ δράσοντος μ 4. φαρμάκων M: φαρμάκων μ
οἷός ἔγραφα οἷός Mμ ἔστι M: ἔστιν μ 5. ἔχειν μ: ἔχει M 7. ὡς
ἀγαθός M: λείκουσι μ ἰδίαν M: εἰδείαν μ 8. ἐνεστάλαξεν M: ἀνεστά-
λαξεν μ 9. ἐναργεῖς M: ἐνάργεῖς μ φυσικῶς M: φυσικῶς ἐνεστάλ-
λαξέν μ 10. ἐπεξεργάζεσθαι M: ἐπεργάζεσθαι μ 11. προὔθηκεν M:
προὔθηκεν μ ἔξεικονιστέον ἔγραφα: ἔξεικονιστέον M: ἐξικονιστέον μ
ἔστιν μ: ἔστιν M 13. ὠμόσπλαγχνοι M: ὠμόσπλαγχνοι μ 14. καὶ M:
λείπει μ 15. προστρίβοντες διπλῆν M: προτρίβοντες διπλῆν μ
16. φρονίμους M: φρονήμους μ 17. τί ἔγραφα: τι Mμ που M: ποῦ μ
18. παρηγόρημα M: παραγορηγόρημα μ μισανθρώπως M: μισάνως μ
προσαφαιρούμεθα M: προσαφερούμεθα μ 19. ἐπὶ πλείον M: ἐν
πλείω μ 20. πονηρὰ M: πονηρὰ μ καὶ M: λείπει μ 21. ἐνθυ-
μηθεὶς M: ἐνθυμηθεὶς μ μισανθρώπων M: μισάνων μ 22. θερα-
πευταὶ M: θεραπευταὶ μ ἰδρύσαντο ἔγραφα: ἰδρύσαντο Mμ

φιλανθρωπεύεσθαι, παρ' ἡμῖν δὲ τοῖς ἡλεημένοις ὑπὸ θεοῦ καὶ θρη-
σκεύουσιν οὐδὲν ἀλλ' ἢ πρὸς ἀνθρώπους θεοῦ ἐπιδημίαν διὰ μόνον
ἔλεον ὁ παρ' αὐτῆς τῆς φύσεως τοῖς ἡμετέροις σπλάγγνοις ἐνιδρυμέ-
νος Ἐλίου βωμὸς ἀποκλείεται ἢ ἀνατέτραπται ὡς μήθ' ὅσα ἡλεή-
5 μεθα λογιζομένοις μήθ' ὅσον ἡλεηθήσεσθαι δεησόμεθα, ἡνίκα ὡς αὐ-
τοὶ νῦν ἔλεοῦμεν ἡλεηθησόμεθα.

Ἀπόχρη μὲν ταῦτα ἐς νοουθεσίαν μετρίαν τοῖς ἀπλήστοις τὴν ἐφε-
σιν ἵνα δὲ μὴ κύνταυθα ὡς πανταχοῦ τὸ ἔλαττον ἔχοντες ἀπέλθαιεν
οἱ μειονεκτούμενοι, ἐν τῷ λόγῳ γοῦν τὴν ἐπιβάλλουσαν ἰσομοιρίαν
10 ἀπολαβέτωσαν. Παράκλησις δὲ ἔσται τούτοις ἅμα καὶ συμβουλή
μεγαλοψύχως φέρειν ἀδικουμένους καὶ μὴ καταστενάζειν τῆς ἀνωτά-
τω προνοίας οἱ ἄδικοι καὶ πολλὰ σχέτλια πάσχουσι καὶ οὐ παρ' αὐτὰ
τὴν δίκην ὀρώσι τιμωρὸν ἤκουσαν ὡς βραδύπου οὔσαν τὰ πλείστα
καὶ αἰεὶ διαμέλλουσιν, εἰ καὶ πολύπους ἄλλως καὶ πολύχειρ ἐφίστα-
15 ται ὅτ' ἐφίσταται καὶ σὺν τόκῳ τὰς εὐθύναις εἰσπράττεται. Ἡ μὲν δὲ
θύραθεν φιλοσοφία Βουλοίμην, φησί, μήτ' ἀδικεῖν μήτ' ἀδικεῖσθαι,
εἰ δ' ἀναγκαιοῦν θάτερον, ἐλοίμην μᾶλλον ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν. Ἡ
δὲ κατὰ Χριστὸν θεοσοφία, Ἰνα τί ἀδικεῖτε, λέγει, καὶ ἀποστερεῖτε,
ἀλλ' οὐ μᾶλλον ἀδικεῖσθε καὶ ἀποστερεῖσθε, πολλῶ δὴπου φιλοσο-
20 φοῦσα σεμνότερον, καθότι ἐκείνη μὲν, ἡγουμένη κακὸν τό τ' ἀδικεῖν
καὶ τὸ ἀδικεῖσθαι, ὡς ἐν παραθέσει δυοῖν ἀναγκαιοῖν τὸ ἀδικεῖσθαι
φησιν ἐλοιτ' ἂν μᾶλλον ὡς κακοῦ κακὸν ἄμεινον, αὕτη δὲ ὡς καθ-
άπαξ οὐκ ἀνάγκη, γνώμη δὲ μᾶλλον αἰρετὸν τὸ ἀδικεῖσθαι καὶ ἀπο-
στερεῖσθαι τοῖς εὐαγγελικοῖς μαθηταῖς ὑποτίθεται, ἀμίλει τοι καὶ
25 ἐπιτιμητικώτερον ἐγκλιύεται φεύγειν μὲν ἀδικίαν καὶ ἀποστέρησιν,
ἀγαπᾶν δὲ μᾶλλον ἀδικουμένους καὶ ἀποστερουμένους αὐτούς. Καὶ
εἰκότως τὰ μὲν γὰρ τῶν θείας μοίρας ἀποπεπτωκότων δυσκλήρημα

1. φιλανθρωπεύεσθαι M: φιλανθρωπέδεσθαι μ 2. πρὸς M: πρὸς
πρὸς μ 3. ἔλεον M: ἐλαιον μ 4 (καὶ 5). μήθ' M: μήθ' μ 10. ἀπο-
λαβέτωσαν M: ἀποβαλλέτωσαν μ ἅμα καὶ M: ἅμα μ 11. τῆς M:
τοῖς μ 12. παρ' αὐτὰ M: παραυτὰ M 13. οὔσαν M: οὔσαν μ

15. εἰσπράττεται μ: εἰσπράττεται M 17. εἰ δ' - ἀδικεῖσθαι M: λείπουσι μ
18. θεοσοφία M: φιλοσοφία μ 19. ἀλλ' οὐ-ἀποστερεῖσθε M: λείπουσι μ
20. τό τ' M: τὸ μ 21-22. ἀδικεῖσθαι φησιν ἔγραφα: ἀδικεῖσθαι φη-
σιν Mμ 22. ἐλοιτ' M: ἐλοιττ' μ 25. μὲν M: λείπει μ 27. δυσκλή-
ρημα M: δισκλήρημα μ

ἡ ἀμάρτημα, τὸ δ' ἀδικεῖσθαι καὶ ἀποστρεῖσθαι τῷ χορῷ τῶν μακαρίων ὡς οἰκειοπραγίαις ἀναγκάζει τῆς κατ' αὐτοὺς ἀρετῆς ἀποκλειθῆναι. Καὶ μοι παρ' ἀλλήλους καὶ κατὰ συστοιχίαν τοὺς ἡδικοημένους καὶ ἡδικοηότας θέμενος, ἑκατέρους ἀντιπαρεξετάζεται, ἀπ' αὐτῶν τῶν πρώτων ἀνθρώπων ἀρχόμενος καὶ διὰ τῆς τῶν μεταξὺ καταβαινόντων ἱστορίας καὶ εἰς αὐτὸν τὸν δεῦτερον καταβαίνων Ἀδάμ. Καὶ μοι ἐρομένῳ ἀποκρίναί, ποτέροις ἂν εὐξαιο συντάττεσθαι, τοῖς γενάρχαις ἐπιβουλευομένοις ἢ τῷ ἐπιβουλευόντι ὄφει; τῷ Ἄβελ ἀδελφοκτονουμένῳ ἢ τῷ Κάιν ἀδελφοκτονήσαντι, τῷ Νῶι καταγελωμένῳ ἢ καταγελῶντι τῷ Χάμ; Κάτιθι ἐπὶ τοὺς ἡδικοημένους μάλιστα καὶ 10 παρὰ τοῦτο, οἶμαι, δεδικαιωμένους μάλιστα, τοὺς περὶ τὸν Ἀβραάμ θεῖους πατέρας ἡμῶν, οἷς διὰ τῆς πίστεως εἰςποιήθησιν καὶ παρ' ὧν οἶά τινα πατρῶων κληρὸν διαβαίνοντα καὶ πρὸς σὲ τὸ ἀδικεῖσθαι καὶ ἀποστρεῖσθαι οὐκ ἀπαξιῶσαις ἂν δήπου κληρονομεῖν, πατρῶζειν βουλόμενος. Εἰ μὴ τέκνον εἶναι μάτην κομπάζεις τῶν περὶ τὸν Ἀβραάμ, 15 διὰ πίστεως ζημιουμένων μὲν ὀρυττόμενα μόχθῳ πολλῷ φρέατα, ἀφαιρουμένων δὲ παρ' Αἰγυπτίων καὶ Φιλιστῶν ἀγαθὰ τῷ εἶδει γυναῖκα, χαῖρε, τὸ συγγενὲς διὰ ταῦτοπαθείας βεβαιούμενος. Τίς οὐ μετὰ Ἰακώβ εἴλοιο μᾶλλον συναδικεῖσθαι ἢ τῷ Σύρῳ Λάβαν συναδικεῖν; Τίς οὐ τῷ καλῷ Ἰωσήφ εἰς λάκκον συμβεβλήσθαι μᾶλλον ἂν 20 ἀγαπήσειεν ἢ τῷ μισαδέλφῳ συνεστιᾶσθαι συστρέμματι καὶ μᾶλλον εἰς Αἴγυπτον ὁμόδουλον ἐκείνῳ συναπάγεσθαι ἢ οἶκοι συνεῖναι τοῖς ἀποδομένοις ὡς ἀνετον; Πῶς δ' ἂν Ἰὼβ ἀνεφάνη δίκαιος, εἰ μὴ

2. τις ἱγραφα: τις Μμ ἀναγκαῖα Μ: ἀναγκαῖα μ 3. παρ' ἀλλήλους μ: παραλλήλους Μ κατὰ συστοιχίαν Μ: καταστοιχείαν μ ἡδικοημένους Μ: ἡδικοημένους μ 4. ἀντιπαρεξετάζεται ἱγραφα: ἀντιπαρεξετάζετε Μ: ἀντιπαρετάζετε μ Ἐν τῇ ᾧ σύγκρησις χωρὶ νεωτέρῳ μ 5. καταβαινόντων Μ: καταβαίνων μ 7. ἐρομένῳ Μ: ἐρωμένῳ μ γενάρχαις Μ: γεννάρχαις μ 8. ἢ τῷ Μ: ἢ τὸν μ 9. ἀδελφοκτονήσαντι Μ: ἀδελφοκτονήσαντι μ 10. καταγελῶντι τῷ Μ: καταγελόντι τὸν μ ἐπὶ Μ: ἐπὶ μ 11. παρὰ τοῦτο οἶμαι δεδικαιωμένους Μ: παρὰ τοῦτο οἶμαι δεδικαιωμένους μ 14. ἀπαξιῶσαις Μ: ἀπαξιῶσεις μ 16. ὀρυττόμενα Μ: ὀρυττόμενα μ 17. αἰγυπτίων Μ: αἰγυπτίων μ φιλιστῶν μ: φυλιστῶν Μ τῷ Μ: τῷ κατὰ διόρθωσιν τοῦ τὸ πρώτον γραφέντος τῷ μ 18. ταῦτοπαθείας ἱγραφα: ταυτοπαθείας Μμ 19. συναδικεῖσθαι Μ: συναδικεῖσθαι μ 20. συμβεβλήσθαι Μ: συμβεβλεῖσθαι μ 21. συνεστιᾶσθαι Μ: συνεσθιάσαι μ 22. οἶκοι Μ: οἶκοις μ

παρὰ τῆς αὐτοδικίας ἐπεπόνθει πάνθ' ὁμοῦ ἀδικήματα; Καὶ ἵνα
 παραδράμω Δαβὶδ φεύγοντα καὶ Σαούλ διώκοντα Ἡλίαν τε φυγάδα
 καὶ διώκτριαν Ἰεζάβελ καὶ τᾶλλα σμήνη τῶν προφητῶν καὶ τῶν
 κακῶς δεδρακότων αὐτούς, ἀναμνήσθητε ὅπως μὴ κατ' ἄνδρα μόνον,
 5 ἀλλ' ἤδη καὶ κατ' ἔθνη ἀσεβεῖς μὲν ἠδίκουν, ἠδικοῦντο δὲ θεοσεβεῖς καὶ
 τὸ ἰσραηλιτικὸν ποτε ἅγιον ἔθνος κακῶς ἔπασχε παρ' Αἰγυπτίων πρό-
 τερον καὶ παρ' Ἀσσυρίων ὕστερον. Τί παρειακυκλῶ τῷ λόγῳ πάντα
 ἁσίων ἠδικημένων κατάλογον; Ὁ κοινὸς ἀπάντων σωτὴρ καὶ δεσπό-
 10 σποτικά τοῖς δουλικοῖς ἀπαράβλητα καὶ κατ' ἔχνος τούτου πεπόνθασι
 παραπλήσια πάντες ἀπόστολοι καὶ πάντες μάρτυρες.

Οὕτω τοῖς ὀλίγοις καὶ σωζομένοις τὸ ἀδικεῖσθαι πάτριον, τὸ δ'
 ἀδικεῖν τοῖς πολλοῖς ἀπολλυμένοις ἑθελόκακως συγκεκλήρωται. Εἶτα
 τίς οὐκ ἂν ἀσπασίως ἔλοιτο μᾶλλον ἀδικούμενος προσχωρεῖν τῷ χορῷ
 15 τῶν δεδικαιωμένων οἷς ἠδίκηνται ἢ ἀδικῶν αὐτομολεῖν ἐπὶ τοῖς μι-
 σοῦντας τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς δι' ὧν τὴν ἀδικίαν ἠγάπησαν; Ἄριστα
 οὖν, ὡς εἶπομεν, ἢ μὲν ἀποστολικὴ μεγαλοφωνία ἵνα τί ἀδικεῖτε
 καὶ ἀποστερεῖτε, ἀλλ' οὐ μᾶλλον ἀδικεῖσθε καὶ ἀποστερεῖσθε; διακε-
 λεύεται, ἢ δὲ συμβολικὴ νομογραφία τρυγὸνα μὲν καὶ περιστερὰν καὶ
 20 πρόβατον καὶ μόσχον καὶ τᾶλλα δὴ τὰ ἐπηρσαζόμενα θυτέα εἶναι
 καὶ βρωτέα ὡς καθαρὰ διωρίσατο, ἀστὸν δὲ καὶ ἰέρακα καὶ καταρρη-
 κτῆρα καὶ εἴ τι ἄλλο πτερωτὸν ἀγκυλόχειλον καὶ γαμψώνυχον ἢ θη-
 ρίον πονηρὸν καὶ ἐπίβουλον ὡς πορρωτάτῳ θείας τε καὶ ἀνθρωπίνης

1. παρὰ τῆς αὐτοδικίας ἐπεπόνθει M: παραυτοδικίας ἐπεπόθει μ
 2. τε ἔγραφα: τὲ Mμ 3. ἰεζάβελ M: ἰεζάβελ μ τᾶλλα σμήνη M:
 τᾶλλα μνήμη μ 4 (καὶ 5). κατ' M: κατὰ μ 5. ἠδικοῦντο M: ἠδικοῦν-
 τος μ 6. ἰσραηλιτικὸν ποτε M: ἰσραηλιτικὸν ποτὲ μ ἔπασχε M:
 ἔπασχεν μ 7. παρειακυκλῶ M: ἀντὶ τοῦ παρειακυκλῶ εἶχεν ἀρχίσαι γρά-
 φων παρειακυκλῶ μ 8. κοινός M: κοινῶς μ 9. παρὰ πάντων ἔγραφα:
 παραπάντων μ: παραπάντας M 9-10. δεσποτικά M: δεσποτικὸν μ
 10. ἀπαράβλητα M: ἀπαραύλητα μ πεπόνθασι M: πεπόνθασιν μ
 12. ὀλίγοις M: λόγοις μ 14. προσχωρεῖν M: προσχορεῖν μ
 17. ἢ M: εἰ μ ἀποστολικὴ μεγαλοφωνία M: ἀποστολικὴ φωνὴ μ
 18. ἀδικεῖσθε M: ἀδικεῖσθαι μ ἀποστερεῖσθε M: ἀποστερεῖσθαι μ
 19. συμβολικὴ M: συμβολικῆ μ 20. τᾶλλα M: τ' ἄλλα μ θυτέα M:
 θεία τὲ μ 21. διωρίσατο M: διορίσατο μ 21-22. καὶ καταρρηκτῆρα
 γαμψώνυχον M: λίκουσι μ

τραπέζης ἀπελήλακε, μήποτε δὲ καὶ πάντα ἰχθῦν ὡς ἀλληλοφάγον ἀνάξιον ἐκεκρίκει θείου βωμοῦ. Διὰ πάντων γὰρ νόμων, φυσικοῦ τε καὶ γραπτοῦ καὶ εὐαγγελικοῦ, παιδεύει θεὸς ἀδικίαν μὲν μισεῖν καὶ βδελύττεσθαι καὶ τῷ ἐργαστηρίῳ τῆς ἀδικίας συναναχρώννυσθαι, Ἐλθὲ, παρακαλοῦντι μεθ' ἡμῶν, κοινώνησον αἵματος, τοῖς ταπεινοῖς 5 δὲ μᾶλλον συνυπάγεσθαι καὶ συναδικεῖσθαι καὶ ἀδικουμένους ἀνέχεσθαι καὶ τῶν ἀδικούντων καὶ πλεονεκτούντων ὑπερέυχεσθαι. Οὕτω γὰρ ἐξίσταται τοῖς κακῶς πλεονεκτούμενοις καλῶς καὶ φιλοσόφως ἀντιπλεονεκτεῖν ἀνεξικακῶ μεγαλοψυχίᾳ καὶ καρτερίᾳ ὑπέρφρονι καὶ κατὰ τὸν ἐπαινούμενον τρόπον τόνδε τοῦ πλεονάζειν μακαρίζεσθαι, ὡς ὁ 10 κακῶς πλεονεκτῶν ταλανίζεται· Ὡς, γὰρ φησιν, ὁ πλεονεκτῶν πλεονεξίαν κακὴν.

Οὐκοῦν ἔστι τις καὶ πλεονεξία καλὴ, καθ' ἣν καὶ τὸν ἅπαντα μὲν χρόνον καθυπερτερεῖν ἔστι τῶν πλεονεκτούντων κακῶν, ὅλον εἰ τὸν καταρώμενον εὐλογεῖς, εἰ τῷ ἀφαιρουμένῳ τὸ χιτῶνιον προσπιρρίπτεις 15 καὶ τὸ ἱμάτιον, εἰ τῷ ῥαπίζοντι τὴν σιαγόνα στρέφεις καὶ τὴν ἐτέραν καὶ τῷ ἀγγαρύοντι μίλιον ἐν προστίθεις καὶ δεύτερον. Εἶπω τι καὶ τῶν εὐκταίων. Πολλοῖς θέλεις ἀμύνασθαι τὸν ἰχθῆρον; Ψώμιζε πεινῶντα καὶ διψῶντα πότιζε, καὶ τοῦτο ποιῶν ἄνθρακας σωρεύσεις πυρὸς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ, ἵνα συνελὼν εἶπω, μὴ νικῶμενος 20 ὑπὸ τοῦ κακοῦ ἀλλὰ νικά ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. Οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ὅσον τῶν κακῶς πλεονεκτούντων καλῶς καὶ εὐαγγελικῶς ἀντιπλεονεκτήσεως, μάλιστα δὲ τῷ παρόντι τῆς νηστείας καιρῷ. Εἰ γὰρ νηστευόντων ἐτέρων ἄχρι καὶ εἰς ὥραν ἐνάτην, αὐτὸς καὶ εἰς δυσμὰς ἡλίου παρατενεῖς τὴν νηστείαν, ἧ καὶ ἐκείνων ἡμαρ παρ' ἡμαρ ἐσθιόντων, σὺ πρὸς δύο ἡμέρας ἀπονησιτίζεσθαι φιλεῖς, ὄντως πλεονεκτεῖς 25

1. ἰχθῦν κατὰ διόρθωσιν τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος ἰχθῦν M: ἰχθῦν μ · 3. μισεῖν M: μισεῖ μ · 4. βδελύττεσθαι M: βδελύττεται μ · ἐργαστηρίῳ M: ἐργαστηρίῳ μ · 8. ἐξέσται ἔγραφα: ἐξέσθαι Mμ · 10. τοῦ M: λείκει μ · 11. ὡς μ: ὧ M · 11-12. πλεονεξίαν M: πλεξίαν μ · 13. οὐκοῦν M: οὐκ οὖν μ · μὲν M: λείκει μ · 14. ἐστὶ M: ἐστι μ · 15. τὸ M: τῷ μ · προσπιρρίπτεις M: περιρρίπτεις μ · 17. προστίθεις ἔγραφα: προστίθεις M: προτίθεις μ · τι ἔγραφα: τί Mμ · 19. σωρεύσεις M: σωρεύσεις μ · 21. ἀγαθῷ M: ἀγαθὸν μ · 22. τῶν κακῶς M: τὸ κακόν μ · 23. μάλιστα M: μάλιστα μ · 24. ἐνάτην ἔγραφα: ἐννάτην Mμ · εἰς δυσμὰς M: δυσμὰς μ · 25. παρατενεῖς M: παρατενεῖς μ · καὶ μ: λείκει M · παρ' M: παρ μ · 26. σὺ M: σὺ δὲ μ

πλεονεξίαν ἐπαινουμένην. Πάλιν, εἰ, πολλῶν ἀπειχομένων ἐμφύχου
 βορᾶς καὶ πόματος οἴνηροῦ, αὐτὸς ἄπυρον πάντη καὶ ἀνοφον ἡγάπη-
 σας τράπεζαν καὶ κατὰ τὴν δαυιτικὴν οἰνοχοευτικὴν τῷ ὕδαρὶ ποτῶ
 καὶ κλαυθμὸν παρενέχιας, πολλῶ τῷ ὑπερβάλλοντι τοὺς ἐγκρατεῖς
 5 συμποτας παρήλασας. Εἰ δὲ, τῶν συνευχομένων ἀφοσιουμένων ὀρθο-
 στάθην τὸ εὐγεσθαι, σὺ γόνατα θαμινώτερον κάμπτεας καὶ τῷ δα-
 πιδῶ προσερείδεις χεῖρας καὶ μέτωπα, ἴσθι παρὰ τοσοῦτον πολυτιμο-
 τέραν ὀλκὴν προσευχῆς ἑαυτῷ σταθμώμενος παρ' ὅσον καὶ πλάστιγξ
 βαρυτέρα δῆπου τῆς ὑψοῦ φερομένης ἢ τῇ γῆ προσιζάνουσα, ὡς καὶ
 10 τῆς μετεωριζομένης παρὰ κουφολογίας φαρισαϊκῆς ἐμβριθεστέρα πολλῶ
 ἢ τελωνικῆ τε καὶ κάτω νυστάζουσα. Ἐπὶ τούτοις, εἰ φθάνων προ-
 τερεῖς τῶν συρριόντων εἰς τοὺς οἴκους τῆς προσευχῆς, εἰ προσεδρεύων
 ὑστερίζεις τῶν ἐξιόντων ἢ τὸν νοῦν προσέχεις μόνοις ὕμνοις καὶ ἀνα-
 γνώσμασιν, ἄλλων καταφλυαρούντων καὶ βόμβοις ἀγοραίοις τὰ θεῖα
 15 ὑπερχούντων ἄσματα, κἄνταῦθα τὸ πλεόν ἔχων ἀπῆλθες ἐν προσευχῇ,
 μάλιστα δ' ἐν ταῖς φιλανθρώποις τῶν ὑπαρχόντων μεταδόσεις ὅσον
 πλεονεκτικώτερος, εἰ βούλοιο, γένοιο, ὡς φέρε εἰπεῖν τοῦ μὲν πρὸς
 ἐπίδειξιν ἐλεοῦντος αὐτὸς μὴ σαλπίζων τὸν ἔλεον, ἀλλ' ὑποτεινὼν
 κρυφαίαν δεξιάν καὶ λανθάνουσαν τὴν εὐώνυμον, τοῦ δὲ γογγυστοῦ
 20 δότου καὶ φειδωλοῦ ἐν ἰλαρότητι ἐλεῶν καὶ σὺν ἐλευθεριότητι. Πλεο-
 νάζεις δ' ἂν πολλῶν ἐν πολλοῖς καὶ μακρότερα, εἰ μὴ μόνον ἐν τῷ

1. ἀπειχομένων M: ἀπερχομένων μ 2. ἄπυρον M: ἄπειρον μ
 3. δαυιτικὴν οἰνοχοευτικὴν M: δαυιτικὴν οἰνοχευτικὴν μ ὕδαρὶ M:
 ὕδαρὶ μ 5. ἀφοσιουμένων M: ἀφουσιωμένων μ 6. θαμινώτερον M:
 θαμινότερον μ κάμπτεας M: κάμπτης μ 7. μέτωπα M: μέτοπα μ
 πολυτιμότεραν M: πολυτιμωτέραν μ 8. σταθμώμενος M: σταθ-
 μούμενος μ παρ' ὅσον ἱγραφα: παρῶσον μ: παρόσον M πλάστιγξ
 βαρυτέρα M: πλάστιξ βαρυτέραν μ 9. ἢ τῇ γῆ προσιζάνουσα M: λίκου-
 αῖ μ 10. παρὰ κουφολογίας M: παρακουφολογίας μ φαρισαϊκῆς μ
 φαρισαϊκῆς M ἐμβριθεστέρα M: ἐμβρυθεστέρα μ 11. τε καὶ M:
 τε μ 12. εἰ M: εἰς μ 13. ἐξιόντων M: ἀξιόντων μ ὕμνοις M:
 ὕμνους μ 13-14. ἀναγνώσμασιν M: ἀναγνώσμασι μ 14. ἀγοραίοις M:
 ἀγορίοις μ θεῖα M: θεία μ 15. κἄνταῦθα M: κἄνταῦθα μ 16. μά-
 λιστα M: μάλλις μ 17. πλεονεκτικώτερος M: πλεονεκτώτερός μ
 τοῦ M: τοὺς μ πρὸς M: εἰς μ 19-20. γογγυστοῦ δότου M: γογγυ-
 στοῦ τούτου μ 20. καὶ σὺν ἱγραφα: καὶ σὺ μ: σὺ καὶ M: ἐλευθεριό-
 τητι M: ἐλευθερώτητι μ 20-21. πλεονάζεις M: πλεονάζεις κατὰ διόρ-
 θωσιν τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος πλεωνάζεις μ

καιρῷ τῆς νηστείας ἐκκλίνεις ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιεῖς ἀγαθόν, ἀλλὰ ταῦτά κατορθοῖς καὶ εἰς ἔπειτα καὶ διαφέρεις τῶν πολλῶν καὶ κυνηδῶν ἱπανιόντων ἐπὶ τὸν ἴδιον ἱματον καὶ μηδὲν ἀποναμένων τῆς προτέρας ἀποχῆς τοῦ κακοῦ. Βαπτιζόμενος γὰρ φησὶν ἀπὸ νεκροῦ καὶ πάλιν ἀπτόμενος αὐτοῦ τί ὠφέλησεν ἐν τῷ λουτρῷ αὐτοῦ; Οὕτως 5 ἀνθρώπος νηστεύων ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ καὶ πάλιν πορευόμενος καὶ τὰ αὐτὰ ποιῶν, τῆς προσευχῆς αὐτοῦ τίς εἰσακούσεται καὶ τί ὠφέλησεν ἐν τῷ ταπεινωθῆναι; Ἐγνώτε, ἀδελφοί, ὅπως ἔξεστι τοῖς τε κακῶς πλεονεκτοῦσι μεταθεῖναι τὴν τοῦ πλείονος ἔφρασιν εἰς τὰ ὄντως ἴσφα καὶ τοῖς μειονεκτοῦσιν ἀντιπλεονεκτεῖν τρόπον ἐπαινο- 10 μινον ἕτερον. Οὐκοῦν ἐπὶ τὰ οὕτως ἐπαινετὰ καὶ ὄντως κτητὰ πλεονάζειν ἀλλήλων ἀντιφιλοτιμώμεθα, ἀ καὶ μεταταξαμένοις ἐνθένδε ὡς γνησίσις δεσπόταις παρέπονται, ὡς τῶν γε ἄλλων οὐδὲν ἐξενεγκεῖν τοῦ κόσμου τοῦδε δυνάμεθα ὅτι μηδ' εἰσπνέγκαμὲν τι ἐς αὐτόν. Γυμνοὶ γὰρ ἐξήλθομεν, γυμνοὶ καὶ ἀπελευσόμεθα. Ναί, οὕτω τῆς τρα- 15 πίξης τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης ὄναιμέθα, οὕτω καὶ τῶν μελλόντων ἀπολαύσαμεν ἀγαθῶν, ἴλω τυχόντες τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ κράτος καὶ δόξα αἰώνιος, ἀμήν.

2. ταῦτά ἴγραφα: ταῦτά M: ταῦτα μ κατορθοῖς M: κατορθεῖς μ εἰς ἔπειτα M: εἰσέπειτα μ 3. μηδὲν M: μηδὲν μ 5. ὠφέλησεν M: ὠφελήσεν μ 8. ἔξεστι M: ἔξεστιν μ 9. εἰς M: λείπει μ 10. μειονεκτοῦσιν M: σημεῖον (ἐκ τοῦ σημεῖοις) ἐκτοῦσιν μ 12. ἀντιφιλοτιμώμεθα μ: ἀντιφιλοτιμούμεθα μ μεταταξαμένοις M: μετὰταξαμένοις μ 13. παρέπονται M: παραπέμπονται μ 14. μηδ' ἴγραφα: μηδ' M: εἰσπνέγκαμεν ἴγραφα: εἰσπνέγκαμεν μ: εἰσπνέγκαμὲν M τι M: τι κατὰ διόρθωσιν τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος τει μ 15. ἐξήλθομεν μ: ἐξήλθομεν μ